

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE**

REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI

LA CLASA a XI-a

ÎN ANUL ȘCOLAR 2023-2024

DISCIPLINE SOCIO-UMANE

Toate filierele, profilurile și specializările

București, 2023

CUPRINS

A. Introducere – contextul realizării reperelor metodologice.....pag. 3

B. Elemente de continuitate și de discontinuitate între programele de gimnaziu parcurse de elevi și programele de clasa a XI-a, respectiv de continuitate între disciplinele din clasa a X-a și cele din clasa a XI-a.....pag. 4

PARTEA I - Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la disciplina SOCIOLOGIE.....pag. 7

- 1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii anteriori. Evaluarea inițială a achizițiilor disciplinare**
- 2. Exemple de activități de învățare**
- 3. Planificarea calendaristică anuală – model orientativ**
- 4. Proiectarea unității de învățare – model orientativ**

PARTEA a II-a - Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la disciplina ECONOMIE.....pag. 22

- 1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii anteriori. Evaluarea inițială a achizițiilor disciplinare**
- 2. Planificarea calendaristică anuală – model orientativ**
- 3. Proiectarea unității de învățare – model orientativ**
- 4. Recomandări privind formarea/dezvoltarea și evaluarea unor competențe specifice din programă**

**Repere metodologice
pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a, la disciplinele *socio-umane*,
în anul școlar 2023-2024**

A. Introducere – Contextul realizării reperelor metodologice

Elaborarea prezentelor repere metodologice are drept scop sprijinirea profesorilor din catedrele de discipline socio-umane pentru aplicarea, în anul școlar 2023-2024, a programelor pentru disciplinele **Sociologie** și **Economie**, la generația de elevi care a studiat după programe școlare noi pe parcursul ciclurilor primar și gimnazial, începând cu anul școlar 2012-2013.

Premisele care stau la baza acestui demers sunt reprezentate de:

- centrarea pe competențe, ca element organizator central al programelor școlare;
- existența unui profil de formare al elevului, care definește așteptările de la absolventul unui nivel de învățământ;
- promovarea unui curriculum flexibil, care să permită diversificarea și adaptarea situațiilor de învățare pentru elevi, în acord cu caracteristicile de vârstă/nivel de dezvoltare, cu interesele și aptitudinile elevului, cu respectarea diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.) precum și cu așteptările societății și implicit ale pieței muncii;
- nevoia de valorificare a contextelor formale, nonformale și informale de învățare;
- nevoia de a dezvolta secțiunea din programă dedicată *Sugestiilor metodologice*;
- promovarea unor instrumente unitare de proiectare curriculară.

Abordarea, de către profesorul de discipline socio-umane, a demersului didactic impune cunoașterea și înțelegerea programei școlare în spiritul ei – atât în ceea ce privește rolul componentelor programei școlare (logica internă a disciplinei), cât și prin ceea ce se numește lectura personalizată a programei școlare, adică modalitatea în care profesorul anticipează formarea/dezvoltarea competențelor specifice în contextul unității de învățământ, specificului claselor și personalității profesionale. Profesorul va avea în vedere resursele educaționale deschise, anticipările privind orarul, interesul manifest al elevilor (fapt care poate fi relevat prin discuții cu ceilalți profesori privind comportamentul în triada predare-învățare-evaluare a elevilor în anii anteriori), creativitatea profesorului în alegerea/construirea/adaptarea/combinarea activităților de învățare.

Subliniem că, profesorul are libertatea contextualizării programei școlare și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate. Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune:

- lectura integrală a programei școlare;
- elaborarea planificării calendaristice;
- proiectarea unităților de învățare.

Prezentele reperele metodologice oferă sprijin profesorilor în trecerea de la curriculumul scris (intenționat) la cel aplicat (implementat) prin identificarea discontinuităților dintre achizițiile învățării la finalul ciclului gimnazial și achizițiile, așteptate și necesare, pentru debutul clasei a XI-a.

B. Elemente de continuitate și de discontinuitate între programele de gimnaziu parcurse de elevi și programele de clasa a XI-a, respectiv de continuitate între disciplinele din clasa a X-a și cele din clasa a XI-a

Programa școlară este acel instrument de lucru al cadrului didactic ce trebuie lecturată în mod personalizat de către profesor, care stabilește, pentru fiecare disciplină, oferta educațională propusă spre realizare în bugetul de timp stabilit prin planul-cadru, în plaja orară specificată, pentru un parcurs școlar determinat, în conformitate cu statutul și locul disciplinei în planul-cadru de învățământ. În limbaj colocvial, este vorba practic de importanța disciplinei în profilul de formare al absolventului respectivului ciclu de învățământ. Programele școlare exercită o serie de presiuni asupra actului didactic:

- COERCITIV, la nivelul competențelor generale și specifice
- INDICATIV, la nivelul conținuturilor
- ORIENTATIV, la nivelul sarcinilor de lucru.

Componentele programei școlare pentru *Educație socială* (învățământul gimnazial) cuprinde:

- nota de prezentare care conține precizările/explicitările necesare referitoare la modul de aplicare a programei, corespunzător alocărilor orare aferente *Educației sociale*, argumentează structura didactică adoptată, detaliind modul de proiectare curriculară, sintetizează recomandări considerate semnificative din punctul de vedere al finalităților studierii *Educației sociale*, finalități concordante cu profilul de formare al absolventului ciclului gimnazial de învățământ;
- competențe generale, care conturează în fapt dimensiunea cognitivă a personalității, fiind urmărite de-a lungul mai multor ani de studiu, pe întreg parcursul învățământului gimnazial și au rolul de a asigura coerența în cadrul ariei; competențele generale au un grad ridicat de generalitate și complexitate, referindu-se la formarea unor capacități și atitudini generate de specificul disciplinei, dar având o structură comună pentru toate disciplinele din aria curriculară *Om și societate* (există practic un număr identic/sensibil diferit de competențe și același sistem de utilizare a verbelor din formatul competenței);
- competențe specifice înțelese ca un ansamblu de cunoștințe, atitudini și aptitudini care specifică rezultatele așteptate ale învățării la finalul unui an de studiu, urmărind progresia în formarea de capacități și achiziția de cunoștințe ale elevului de la un an de studiu la altul;
- exemple de activități de învățare, care însoțesc în programele de gimnaziu, competențele specifice și propun modalități de organizare a activității în clasă, fiind construite astfel încât să pornească de la experiența concretă a elevului și să se integreze unor strategii didactice adecvate contextelor variate de învățare. Exemplele de activități de învățare sunt și trebuie să rămână la statutul de exemple; ele pot fi însă nuanțate, derivate, completate, simplificate, ajustate în procesul de predare-învățare-evaluare în funcție de specificul *Educației sociale* și de nivelul, respectiv, ethosul clasei/grupeii de elevi, dar – nu în ultimul rând – în funcție de personalitatea profesorului;
- conținuturi ale învățării, acele mijloace prin care se urmărește formarea / consolidarea / dezvoltarea, dar și exersarea competențelor generale și specifice propuse prin programă, fiind organizate la *Educație socială* pe domenii constitutive (conținuturile pot fi însă organizate fie sub formă de unități de învățare, fie tematic);
- sugestii metodologice – recomandări pentru proiectarea demersului didactic.

La nivel de liceu, programele pentru disciplinele socio-umane – Logică, argumentare și comunicare, Psihologie, Educație antreprenorială, Economie, Sociologie, Filosofie, Economie aplicată, Studii sociale – cuprind, pe lângă nota de prezentare, competențele generale (definite pe fiecare obiect de studiu, urmărite pe întreg parcursul învățământului liceal, orientând demersul didactic, către achizițiile finale ale elevului), competențele specifice (obținute, prin derivare, din competențele generale, fiind etape în formarea acestora pe parcursul unui an de studiu), conținuturile învățării asociate competențelor specifice (în general, corespondență biunivocă) și segmentul de *Valori și atitudini*, sub forma unei liste explicite ce acoperă dimensiunea axiologică și afectiv-atiudinală a personalității.

Programa școlară la *Educație socială* (clasele a V-a - a VIII-a) propune aplicarea modelului curricular *pe competențe*, contribuind la formarea progresivă a competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, în esență, susținerea nemijlocită a competențelor sociale și civice. Programa de gimnaziu de *Educație socială* are în vedere o reconsiderare a raportului dintre abordarea disciplinară și abordarea integrată a învățării, insistând prin conținutul programei pe importanța abordării interdisciplinare în formarea competențelor-cheie pentru viitorul absolvent de ciclu gimnazial. La nivelul programelor de liceu de *socio-umane*, abordarea curriculară nu propune, în mod rigid, anumite decupaje informaționale strict monodisciplinare, ci încurajează corelațiile competențelor generale cu cele ale altor discipline de studiu din aceeași arie curriculară. Așadar, trecerea de la disciplinele socio-umane parcurse în gimnaziu, la cele din învățământul liceal, pe o programă școlară proiectată în același cadru al modelului centrat pe competențe, dar cu deosebire că în organizarea programei din învățământul gimnazial competențele sunt dublate de activități de învățare, iar în cadrul programei din liceu, structura documentului cuprinde, în paralel cu competențele specifice, seria de conținuturi pe baza cărora se formează/dezvoltă respectivele competențe.

Alăturarea competențelor generale a căror formare se urmărește, pe parcursul celor două cicluri de educație (gimnazial și liceal), pune în evidență corelarea acestora între cele două cicluri de educație:

Ciclul gimnazial	Ciclul liceal
1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.	1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală. 2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.	3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.	4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare. 5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității.

Prima competență generală (de la *Educație socială*) pune în evidență importanța acordată formării și dezvoltării competenței de tip funcțional, *raportare critică/gândire critică*, aplicabilă, deopotrivă, în viața personală și cea comunitară/socială, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social. În aceeași măsură, în programele de liceu, se are în vedere raportarea la domeniul vieții personale și a celei comunitare/sociale, prin *utilizarea conceptelor și aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale* (vezi primă competență generală, coroborată cu cea de-a doua competență generală).

Competența generală referitoare la cooperare în vederea investigării sau rezolvării unor probleme se regăsește, explicit formulată, la nivelul celei de-a doua competențe generale, în cadrul programei de *Educație socială* și, respectiv, în cadrul celei de-a treia competențe generale din programele de liceu.

Participarea responsabilă la luarea deciziilor și manifestarea unui comportament activ se regăsește, de asemenea explicit formulată, la nivelul celei de-a treia competențe generale, în cadrul programei de *Educație socială* și, respectiv, în cadrul celei de-a treia și celei de-a cincea competențe generale din programele de liceu.

PARTEA I - Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la disciplina SOCIOLOGIE

1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii anteriori. Evaluarea inițială a achizițiilor disciplinare

După cum este cunoscut, evaluarea inițială prezintă două funcții dominante, respectiv, *funcția prognostică* și *funcția diagnostică*.

La începutul anului școlar 2023 – 2024, se recomandă aplicarea unui **test de evaluare inițială** în vederea determinării nivelului competențelor referitoare la gândirea critică și argumentare, dobândite de elevi, cu precădere prin studierea disciplinei *Educație socială*, pe parcursul claselor V-VIII, a disciplinei *Logică, argumentare și comunicare*-clasa a IX-a și a disciplinei *Psihologie*-clasa a X-a.

Prezentăm, în cele ce urmează, un **model de test de evaluare inițială** pentru stabilirea nivelului competențelor referitoare la gândirea critică, dobândite de elevi prin studierea disciplinei *Educație socială*, a disciplinei *Logică, argumentare și comunicare*-clasa a IX-a și a disciplinei *Psihologie*-clasa a X-a, precum și a celor de evaluare a unui comportament, acestea stând la baza formării unor competențe specifice, prin intermediul disciplinei *Sociologie*, în clasa a XI-a.

Testul inițial este însoțit de **baremul de evaluare și notare**, fapt ce poate permite utilizarea oricărei metode de evaluare: autoevaluarea, interevaluarea și/sau evaluarea profesorului.

După aplicarea testului de evaluare inițială și analiza rezultatelor obținute de către elevi, fiecare profesor va decide, în funcție de situația specifică identificată, modul de desfășurare a activităților didactice și, după caz, de intervenție remedială/de recuperare, în vederea dezvoltării competențelor specifice insuficient dobândite/formate.

Test de evaluare inițială la disciplina Sociologie

Numele și prenumele elevului: _____

Clasa: a XI-a _____

Data susținerii testului: _____

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 50 de minute.

PARTEA I

40 de puncte

1. „«Civilizația» nu are aceeași semnificație în toate națiunile occidentale. Se remarcă o mare diferență îndeosebi între întrebuirile pe care le dau acestui cuvânt englezii și francezii, pe de o parte, germanii pe de altă parte: primii înglobează într-un singur concept mândria față de națiune, progresul Occidentului și al omenirii în general; în întrebuirea germană, termenul «civilizație» denumește cu siguranță ceva foarte util, dar totuși de importanță secundară: ceea ce constituie latura exterioară a omului, suprafața existenței umane. Când germanul își propune să se definească pe el însuși, când vrea să exprime mândria față de realizările sale, folosește cuvântul «cultură» (Kultur).” (N. Elias, La Civilisation des moeurs, Calman Lévy, 1973, p. 12

Pe baza informațiilor din textul dat, completați tabelul de mai jos privind deosebirile dintre concepțiile occidentale prezentate în text referitoare la *cultură* și *civilizație*.

	Cultură	Civilizație
Concepția franceză și engleză		
Concepția germană		

16 puncte

2. În limbajul comun, termenul de „discriminare” este utilizat cu sensuri foarte variate. Din punct de vedere sociologic, este înțeles ca ”un tratament incorect”.

Încercuți litera corespunzătoare enunțului în care înțelesul termenului de “discriminare” este corect utilizat din punct de vedere sociologic.

- Poate apărea ca îndreptat doar împotriva unui singur individ.
- Poate apărea ca expresie a etnocentrismului.
- Poate fi o consecință a supraestimării celorlalți.
- Poate îmbraca forme pozitive de apreciere ale celorlalți.

4 puncte

3. Următoarele enunțuri reprezintă câteva forme ale prejudecăților față de semenii. Scrieți în dreptul fiecăruia dintre enunțurile de mai jos dacă este adevărat (A) sau fals (F):

- Rasismul se manifestă prin disprețul sau ura față de alte rase, uneori violent sau mascat.
- Naționalismul șovin se manifestă ca ostilitate față de bătrâni. ____
- Xenofobia se manifestă ca ostilitate față de alte națiuni, respectiv afirmarea superiorității unei națiuni asupra alteia. ____
- Antisemitismul se manifestă ca ostilitate față de evrei. ____

8 puncte

4. Capacitatea de interacțiune depinde de abilitatea socială a fiecărui individ, abilitate condiționată atât de cunoașterea intereselor de grup, a mediului de proveniență și a statutului socio-economic propriu, cât și de capacitatea de anticipare a reacțiilor celorlalți. În stânga sunt enumerate concepte privitoare la relațiile sociale, iar în dreapta sintagme asociate acestor concepte. Asociați fiecare concept din stânga cu sintagma corespunzătoare din dreapta, știind că fiecărei litere din stânga îi corespunde o singură cifră din dreapta.

A. Acomodarea	1. depinde de abilitatea socială a fiecărui individ, cât și de capacitatea de anticipare a reacțiilor celorlalți.
B. Capacitatea de interacțiune	2. poate avea la bază trei tipuri mari de relații: atracție, respingere sau indiferență.
C. Ansamblul interacțiunilor dintre membrii unui grup	3. este o formă de interacțiune socială ce rezultă din modificarea sau ajustarea acțiunilor individuale în vederea creșterii gradului lor de compatibilitate.

12 puncte

PARTEA a II-a

50 de puncte

Cultura, indiferent de trăsăturile specifice, întemeiază pe lângă posibilitatea accederii ființei umane la conștiința de sine, ceea ce se numește *conștiință colectivă*. La nivelul acesteia se exprimă particularitățile vieții sociale, care se transmit din generație în generație, reflectând continuitatea vieții sociale. Modul în care această conștiință se constituie, modul în care se realizează trecerea de la conștiința individuală la cea colectivă, trăsăturile conștiinței colective etc. reprezintă tot atâtea teme de interes sociologic care nu pot fi analizate decât în strânsă conexiune cu analiza culturii. Cultura nu permite numai accederea noastră către ceea ce am numit conștiință colectivă, ci ea are un impact considerabil asupra comportamentului omului, începând cu modul de satisfacere a trebuințelor și continuând cu obiceiurile, riturile, moravurile și „modelele culturale de comportament”. Este vorba, de fapt, despre ceea ce vom numi socializare, proces înțeles ca un mecanism primar prin intermediul căruia se realizează influența culturii asupra vieții sociale. În acest context, **socializarea** apare ca un proces de transmitere și asimilare a sistemului de modele culturale, de norme și valori, de cunoștințe și atitudini dezirabile social.

A. Formulați ideea principală a textului dat, menționând totodată două concepte privitoare la viața socială, din text.

10 puncte

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Construiți două argumente care să confirme ipoteza conform căreia particularitățile vieții sociale se transmit din generație în generație, reflectând continuitatea vieții sociale. **16 puncte**

1. _____

2. _____

C. Justificați un punct de vedere personal referitor la afirmația potrivit căreia *cultura are un impact considerabil asupra comportamentului omului, începând cu modul de satisfacere a trebuințelor și continuând cu obiceiurile, riturile, moravurile și „modelele culturale de comportament”*. **14 puncte**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

D. Formulați o consecință a faptului că socializarea apare ca un proces de transmitere și asimilare a atitudinilor dezirabile social. **10 puncte**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total acordat pentru lucrare.

PARTEA I **(40 de puncte)**

1. câte 2 puncte pentru asocierea corectă a fiecăruia dintre termeni, astfel:

	Cultură	Civilizație
Conceptia franceză și engleză	mândria față de națiune, progresul Occidentului și al omenirii	mândria față de națiune, progresul Occidentului și al omenirii
Conceptia germană	- să se definească pe el însuși - să exprime mândria față de realizările sale	latura exterioară a omului, suprafața existenței umane

8x2p=16 puncte

2. încercuirea literei b.

4 puncte

3. câte 2 puncte pentru fiecare dintre cele 4 răspunsuri corecte, astfel:

1-A; 2-F; 3-F; 4-A

4x2p=8 puncte

4. câte 4 puncte pentru fiecare asociere corectă, astfel:

A-3; B-1; C-2

3x4p=12 puncte

PARTEA a II-a **(50 de puncte)**

A. - formularea ideii principale a textului

4 puncte

- câte 3 puncte pentru menționarea oricărui două concepte privitoare la viața socială din text

2x3p=6 puncte

B. - câte 6 puncte pentru fiecare dintre cele două argumente prin care să confirme ipoteza conform căreia particularitățile vieții sociale se transmit din generație în generație, reflectând continuitatea vieții sociale

2x6p=12 puncte

- respectarea structurii logice a argumentării

4 puncte

C. - formularea oricărui punct de vedere personal referitor la afirmația dată

4 puncte

- justificarea punctului de vedere personal: argumentare convingătoare – 10p./ argumentare coerentă, dar care nu respectă structura argumentativă – 6p/ argumentare neconvingătoare, superficială – 2p.

10 puncte

D. formularea oricărei consecințe a faptului că socializarea apare ca un proces de transmitere și asimilare a atitudinilor dezirabile social

10 puncte

(formulare corectă și concisă – 10p/ formulare pertinentă, dar imprecis redactată – 5p/ formularea unei idei corelate textului, dar care nu poate fi apreciată ca o consecință – 2p)

2. Exemple de activități de învățare

Proiectarea demersului didactic este un proces creativ, o activitate a profesorului prin care acesta își propune în procesul de predare-învățare-evaluare ce urmează să se desfășoare să parcurgă anumite etape, să includă anumite tipuri de acțiuni, în funcție de particularitățile și nevoile elevilor cu scopul de a le forma acestora competențele vizate. Din acest motiv, un rol important în proiectarea demersului didactic îl joacă selectarea acelor activități de învățare, care sunt relevante pentru competența specifică pe care o vizează și, totodată, în concordanță cu situația concretă de la clasă.

În cele ce urmează sunt oferite câteva exemple de activități de învățare ce pot contribui la formarea competențelor specifice (C.S.) de la *Sociologie*, existând libertatea ca profesorii să le utilizeze, ca atare, să le modifice/dezvolte sau să propună altele noi. Fiecare tabel este precedat de competența generală din care este derivată competența specifică.

1: Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală

C.S. 1.2 Identificarea rolului sociologiei în analiza faptelor, fenomenelor și a proceselor sociale   - exerciții de clarificare, în contexte sociale relevante, a înțelesului unor termeni specifici domeniului sociologiei (structură socială, relații sociale, grupuri sociale, socializare, stadii ale socializării, probleme sociale);- crearea unor exerciții interactive prin aplicația Kubbu (http://www.Kubbu.com) care să faciliteze identificarea diferitelor tipuri de relații sociale, probleme sociale;- plasarea elevilor în situații de învățare variate prin intermediul jocurilor educaționale, utilizând, de exemplu, aplicația ClassTools (https://classtools.net);- comentarea unor afirmații/enunțuri referitoare la diversele aspecte ale vieții sociale studiate de către sociologie;- realizarea, prin intermediul diferitelor modalități de exprimare, de materiale (<i>postere, clipuri animate</i> etc.) care să exemplifice diferite fapte, fenomene sau procese sociale.

2: Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analiza posibilităților personale de dezvoltare

C.S. 2.5. Analizarea procesului socializării și a rolului unor agenți de socializare-familia, mass-media, instituții educaționale, grupuri- în realizarea socializării   - analizarea de documente scrise/audio-video pentru a identifica diferitele stadii ale socializării și a rolului acestora în diverse situații sociale;- exerciții de luare a deciziilor (de exemplu: „dacă aș fi în situația,... aș vedea următoarea atitudine în raport cu... ”);- exerciții de exprimare argumentată a unui punct de vedere personal în analiza unor fapte și evenimente din viața socială cu referire la socializare;- jocuri de rol;- exerciții de exemplificare și de comentare a unor cazuri/situații concrete privind diferitele aspecte ale socializării;- utilizarea problematizării unor exemple de conflict status-rol, în diferite stadii de socializare, pentru a facilita exprimarea unui punct de vedere personal referitor la rolul individului și al societății pentru socializare discordantă;- dezbaterile unor soluții pentru rezolvarea unor situații – problemă cu privire la rolul socializării în viața socială.

3: Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri

C.S. 3.1. Utilizarea instrumentelor de cercetare sociologică în rezolvarea unor sarcini de lucru prin cooperare cu ceilalți

- exerciții de identificare, prin activități în echipă, a metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de investigare sociologică aplicabile în diverse contexte sociale;
- exerciții de definire și clasificare a unor concepte specifice metodologiei de cercetare sociologică;
- exerciții de construire a unor instrumente de lucru (chestionare, fișe de observație, ghid de interviu) utilizabile, în echipe, pentru investigarea diverselor aspecte ale vieții sociale;
- analizarea unor studii de caz folosind metode interactive de lucru prin care elevii, grupați în mai multe echipe, să propună soluții problemelor identificate, utilizând conceptele studiate;
- realizarea unor activități de documentare în echipă, referitoare la proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice întreprinse la nivelul școlii, pe o ipoteză de cercetare în spațiul școlar;
- simularea unei cercetări sociologice în forma anchetei sociologice sau sondajului de opinie.

4: Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare

C.S. 4.3. Analizarea unor comportamente antisociale: corupția, infraționalitatea ș.a.

- exerciții de clarificare, în contexte sociale relevante, a înțelesului diferitelor concepte și categorii cu conținut sociologic, de exemplu devianță, conformitate, fenomen anomic, corupție, infraționalitate;
- identificarea unor comportamente corecte/incorecte în diferite contexte sociale;
- analizarea comportamentelor de tip deviant, anomic, corupție, cu exemplificări din documente de presă scrisă sau audio-video;
- exprimarea argumentată a unui punct de vedere personal și folosirea pertinentă a surselor de informații, utilizând o comunicare creativ-pozitivă în grup;
- realizarea de strategii de acțiune în grup, prin proiecte, în vederea formării comportamentelor recomandate, utilizate în campanii pro-sociale;
- utilizarea studiului de caz ca metodă activă prin care elevii să devină coparticipanți la propria formare a comportamentului pro-social, în concordanță cu normativitatea socială.

5: Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității

Clasa a XI-a – Sociologie

C.S. 5.2. Determinarea unor tendințe de evoluție a unor probleme sociale din comunitate (discriminarea, infraționalitatea, conflictele sociale)

- realizarea unor activități de documentare în echipă, referitoare la proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice întreprinse în grup, cu privire la amploarea uneia dintre problemele sociale identificate;
- realizarea unor proiecte care să răspundă unei probleme sociale din comunitate (argumente în favoarea unei idei - punerea în practică a respectivei idei - consecințele acesteia) în contexte date;
- realizarea unor dezbateri cu invitați din afara mediului școlar (procurori, judecători, avocați), pe teme privind discriminarea, infraționalitatea, conflictele sociale;
- folosirea, ca model, a structurii dezbaterii de tip Karl Popper, în vederea susținerii argumentate a unui punct de vedere personal.

3. Planificarea calendaristică anuală – model orientativ

Ordinul nr. 3800/2023 privind structura anului școlar 2023-2024 prevede:

Art. 1. - (1) Anul școlar 2023-2024 începe la data de 1 septembrie 2023, se încheie la data de 31 august 2024 și are o durată de **36 de săptămâni** de cursuri. Cursurile anului școlar 2023-2024 încep la data de 11 septembrie 2023. [...]

Art. 2. - Anul școlar 2023-2024 se structurează, pe intervale de cursuri și intervale de vacanță, astfel:

- cursuri - de luni, 11 septembrie 2023, până vineri, 27 octombrie 2023;
- vacanță - de sâmbătă, 28 octombrie 2023, până duminică, 5 noiembrie 2023;
- cursuri - de luni, 6 noiembrie 2023, până vineri, 22 decembrie 2023;
- vacanță - de sâmbătă, 23 decembrie 2023, până duminică, 7 ianuarie 2024;
- cursuri - de luni, 8 ianuarie 2024, până vineri, 9 februarie 2024, respectiv vineri, 16 februarie 2024, sau vineri, 23 februarie 2024, la decizia Inspectoratelor Școlare Județene/al municipiului București, după caz;
- vacanță - o săptămână, la decizia Inspectoratelor Școlare Județene/al municipiului București, în perioada 12 februarie- 3 martie 2024;
- cursuri - de luni, 19 februarie 2024, respectiv luni, 26 februarie 2024, sau luni, 4 martie 2024, la decizia Inspectoratelor Școlare Județene/al municipiului București, după caz, până vineri, 26 aprilie 2024;
- vacanță - de sâmbătă, 27 aprilie 2024, până marți, 7 mai 2024;
- cursuri - de miercuri, 8 mai 2024, până vineri, 21 iunie 2024;
- vacanță - de sâmbătă, 22 iunie 2024, până duminică, 8 septembrie 2024.

Art. 3. - În ziua de 5 octombrie - Ziua Internațională a Educației și în zilele nelucrătoare/de sărbătoare legală prevăzute de lege și de contractul colectiv de muncă aplicabil nu se organizează cursuri.

Art. 4. - (1) Programul național „Școala altfel” și Programul „Săptămâna verde” se desfășoară în perioada 11 septembrie 2023 - 26 aprilie 2024, în intervale de câte **5 zile consecutive lucrătoare**, a căror planificare se află la decizia unității de învățământ. Derularea celor două programe **se planifică în intervale de cursuri diferite**. [...]

Specificul *Sociologiei* în cadrul domeniului/ariei de cunoaștere

Disciplina *Sociologie* face parte din aria curriculară *Om și societate* care vizează un segment curricular ce grupează obiecte de studiu și/sau domenii noi de educație care oferă elevului cunoștințe, deprinderi, atitudini și valori fundamentale pentru integrarea și participarea activă la viața socială, precum și instrumentele mentale necesare în dobândirea autonomiei intelectuale și morale.

Curriculumul pentru disciplina *Sociologie* răspunde cerințelor formulate în textele legislației în vigoare, referitoare la idealul educațional, finalitățile învățământului și profilului de formare al elevului care include între cele 8 domenii de competență cheie, competențele sociale și civice.

Studiul *Sociologiei* la nivel liceal este proiectat pentru a introduce elevii în abordarea sociologică a societății. Sociologia se concentrează pe înțelegerea sistematică a interacțiunii sociale, organizare socială, instituții sociale și schimbare socială. Temele majore ale gândirii sociologice includ interacțiunea dintre individ și societate, modul în care societatea este atât stabilă, cât și în continuă schimbare, cauzele și consecințele inegalităților sociale, precum și construcția socială a vieții umane. *Sociologia* ajută la descoperirea și explicarea modelelor sociale și la observarea modului în care acestea se modifică în timp și în diferite medii.

Evidențind baza socială a vieții de zi cu zi, sociologia dezvoltă, de asemenea, gândirea critică prin dezvoltarea structurilor sociale și proceselor care modelează forme diverse ale vieții umane.

Locul *Sociologiei* în planul cadru specific pentru ciclul superior al liceului este justificat de nevoia de a studia problematica vieții și organizării sociale, astfel încât elevii:

- să își formeze propriul sistem de valori prin cunoașterea și raportarea la valorile sociale;
- să înțeleagă organizarea și funcționarea societății, să internalizeze valorile democrației, fapt care le va permite o inserție activă și responsabilă în viața socială.

Aceste finalități sunt realizate prin intermediul următoarelor dimensiuni ale *Sociologiei*, ca disciplină:

- dimensiunea explicativ-informativă, vizând însușirea cunoștințelor despre societate și viața socială;
- dimensiunea normativă, referitoare la însușirea unor norme a căror respectare asigură ordinea și coeziunea socială;
- dimensiunea interogativ-reflexivă și valorizatoare, care are în vedere dezvoltarea competențelor specifice gândirii critice;
- dimensiunea practică, urmărind depășirea simțului comun în perceperea realității sociale și pătrunderea în universul cunoașterii științifice, printr-un aparat conceptual specific și printr-o metodologie proprie, asigurându-se astfel întemeierea rațională a deciziilor și comportamentelor.

Precizăm că exemplul următor de planificare calendaristică respectă structura anului școlar aprobată prin OME nr. 3800/09.03.2023, precum și Programa școlară aprobată prin OMEC nr. 3252/13.02.2006, săptămânile sunt numerotate de la S1 la S34. Celelalte două săptămâni de școală sunt prevăzute în structura anului școlar ca Săptămânile *Școala altfel* și *Săptămâna verde* și se derulează în perioada 11 septembrie 2023 - 26 aprilie 2024 (fără a fi marcate în planificare). În conformitate cu planurile-cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului disciplina Sociologie beneficiază, la clasa a XI-a, de următorul buget de timp:

- 1 oră/săptămână la filiera teoretică, profilul uman (specializarea filologie);
- 2 ore/săptămână la:
 - filiera teoretică, profilul umanist (specializarea științe sociale);
 - filiera vocațională, profilul militar (Licee ale MAI), specializarea științe sociale.

Unitatea de învățământ:.....

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ
ANUL ȘCOLAR 2023-2024
 (model orientativ)

Disciplina: Sociologie

Clasa a XI-a

Timp: 1oră/săptămână

Total săptămâni de cursuri: 36 de săptămâni, din care o săptămână dedicată Programului național „Școala altfel” și o săptămână dedicată Programului „Săptămâna verde”

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna*	Observații/ Structurare an școlar
Perspectiva sociologică asupra societății. Metodologia cercetării sociologice	1.1., 2.1, 2.2, 2.3.	- Introducere în sociologie - Specificul cunoașterii sociologice	1	S1	Cursuri
		- Evaluare inițială	1	S2	
		- Metode, tehnici, procedee, instrumente ale investigației sociologice	4	S3-S6	
		- Evaluare	1	S7	
Vacanță (28 oct. – 5 nov.)					
Societatea și viața socială	1.2., 2.4., 2.5, 2.6., 3.1., 4.1., 4.2., 4.3, 5.1., 5.2.	<i>Structura socială</i> - Status și rol - Relații sociale	3	S8-S10	Cursuri
		<i>Structura socială</i> - Grupuri sociale; grupuri mici	3	S11-S13	
		- Evaluare	1	S14	
Vacanță (23 dec. – 7 ian.)					

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna*	Observații/ Structurare an școlar
Societatea și viața socială	1.2., 2.4., 2.5, 2.6., 3.1., 4.1., 4.2., 4.3, 5.1., 5.2.	<i>Instituții și organizații sociale</i> - Familia, școala, biserica, statul	5	S15-S19	Cursuri
Vacanță (o săpt. la decizia inspectoratelor școlare în per. 12 febr. – 3 mart.)					
Societatea și viața socială	1.2., 2.4., 2.5, 2.6., 3.1., 4.1., 4.2., 4.3, 5.1., 5.2.	<i>Instituții și organizații sociale</i> - Partidele politice, ONG-urile	1	S20	Cursuri
		Evaluare- <i>Instituții și organizații sociale</i>	1	S21	
		<i>Socializarea</i> - Rolul socializării - Stadiile socializării (primară, secundară, resocializarea)	7	S22-S28	
		Evaluare- <i>Socializarea</i>	1	S29	
Vacanță (27 apr. – 7 mai)					
Societatea și viața socială	1.2., 2.4., 2.5, 2.6., 3.1., 4.1., 4.2., 4.3, 5.1., 5.2.	<i>Probleme sociale</i> - discriminarea - infrafracționalitatea - conflictele sociale - corupția - sărăcia	4	S30-S33	Cursuri
		Evaluare	1	S34	
Programul național Școala altfel				La decizia unității de învățământ	
Programul Săptămâna verde				La decizia unității de învățământ	

*Săptămânile sunt numerotate conform structurii anului școlar 2023 - 2024, cu 36 de săptămâni împărțite în 5 intervale de cursuri.

Programul național „Școala altfel” și Programul „Săptămâna verde” se desfășoară în perioada 11 septembrie 2023 - 26 aprilie 2024, în intervale de câte 5 zile consecutive lucrătoare, a căror planificare se află la decizia unității de învățământ. Derularea celor două programe se planifică în intervale de cursuri diferite.

Competențe specifice –Sociologie clasa a XI-a

- 1.1. Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de investigare sociologică, aplicabile în diferite contexte
- 1.2. Identificarea rolului sociologiei în analiza faptelor, fenomenelor și a proceselor sociale
- 2.1. Elaborarea unor instrumente de lucru (chestionare, fișe de observație, ghid de interviu)
- 2.2. Explicarea fenomenelor și proceselor sociale pe baza analizei și interpretării datelor obținute prin investigația sociologică
- 2.3. Proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice
- 2.4. Utilizarea unor instrumente specifice sociologiei pentru analiza vieții sociale
- 2.5. Analizarea procesului socializării și a rolului unor agenți de socializare – familia, mass-media, instituții educaționale, grupuri – în realizarea socializării
- 2.6. Caracterizarea individului în multiplele lui ipostaze: membru al unei familii, al unui grup social (de prieteni, colegi ș.a.)
- 3.1. Utilizarea instrumentelor de cercetare sociologică în rezolvarea unor sarcini de lucru prin cooperare cu ceilalți
- 4.1. Argumentarea necesității ordinii și controlului social pentru funcționarea normală a unei societăți
- 4.2. Analizarea unor comportamente prin raportare la valori dezirabile
- 4.3. Analizarea unor comportamente antisociale: corupția, infraționalitatea ș.a.
- 5.1. Determinarea unor tendințe de evoluție a unor probleme sociale din comunitate (discriminarea, infraționalitatea, conflicte sociale)
- 5.2. Proiectarea unui comportament prosocial impus de relația status-rol

4. Proiectarea unității de învățare – model orientativ

Unitatea de învățare: Perspectiva sociologică asupra societății. Metodologia investigației sociologice.

Buget total de timp pentru unitatea de învățare: 7 ore, din care 1 oră evaluare inițială (în S2) și 1 oră evaluare unitate de învățare (în S7).

PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE: Perspectiva sociologică asupra societății. Metodologia investigației sociologice – model orientativ

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
1.1. Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de investigație sociologică, aplicabile în diferite contexte 2.2. Explicarea fenomenelor și proceselor sociale pe baza analizei și interpretării datelor obținute prin investigația sociologică 2.3. Proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice	<i>Specificul cunoașterii sociologice</i> Ce este sociologia? De la sociologia spontană la sociologia științifică Perspective în sociologie	Identificarea prin exerciții a naturii socioumanului și a cunoașterii sale: activitate frontală de definire a dubletelor conceptuale: <ul style="list-style-type: none"> - obiectiv-subiectiv - macro-micro - global-local - universal-contextualism - teoretic-empiric - cantitativ-calitativ - explicație-comprehensiune 	Fișe de lucru care se completează în clasă Activitate în perechi Manuale și dicționare de sociologie cu referire la conceptele identificate https://scholar.google.com/ Timp: 1 oră	- Interevaluare, elevii compară răspunsurile oferite de colegii din pereche cu răspunsul corect din baremul pus la dispoziție de către profesor - Observare directă, oferire de feedback
		Susținerea probei scrise de către elevi	Fișa de lucru -testul de evaluare Activitate independentă Timp: 1 oră	Evaluare inițială prin probă scrisă

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
1.1 Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeeelor și instrumentelor de investigație sociologică, aplicabile în diferite contexte 2.1.Elaborarea unor instrumente de lucru (chestionare, fișe de observație, ghid de interviu) 2.2.Explicarea fenomenelor și proceselor sociale pe baza analizei și interpretării datelor obținute prin investigația sociologică 2.3. Proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice	Metode și tehnici, procedee și alte instrumente ale investigației sociologice Rolul metodologiei în sociologie Observația	Clarificarea conceptelor specifice fiecărei metode și tehnici de cercetare Descrierea, caracterizarea observației de tip cantitativ Descrierea, caracterizarea observației de tip calitativ Identificarea regulilor de observare	Fișe de lucru conținând definițiile conceptelor cheie Activitate în grupe de câte patru elevi Metoda <i>Turul galeriei</i> Coli de flip-chart, markere Fișă de lucru cu itemi de completare Activitate frontală Fișă de învățare Activitate frontală Manuale, tratate de sociologie Învățarea prin descoperire Timp: 1 oră	Evaluare orală pe baza informației din fișă Autoevaluare Discutarea cu întreaga clasă a fiecărui enunț și a răspunsurilor Evaluare orală pe baza Fișei de învățare
	Ancheta sociologică, sondajul de opinie	Definirea, descrierea și caracterizarea anchetei sociologice și a sondajului de opinie		
	Interviul Chestionarul	Clasificarea tipurilor de interviu Construirea de interviuri Prezentarea regulilor de realizare a unui chestionar Identificarea tipurilor de întrebări specifice unui chestionar	Fișe de lucru care se completează în clasă Activitate frontală Învățarea prin descoperire Activitate în perechi, activitate individuală Conversație euristică Manual, cărți, reviste, site-uri de specialitate Timp: 1 oră	Evaluare orală Interevaluare, elevii compară răspunsurile oferite de colegii din pereche cu răspunsul corect din baremul pus la dispoziție de către profesor Observare directă Oferirea de Feedback

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
1.1 Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de investigație sociologică, aplicabile în diferite contexte 2.1.Elaborarea unor instrumente de lucru (chestionare, fișe de observație, ghid de interviu) 2.2.Explicarea fenomenelor și proceselor sociale pe baza analizei și interpretării datelor obținute prin investigația sociologică 2.3. Proiectarea și interpretarea rezultatelor unei cercetări sociologice	Studiul de caz Metoda biografică	Descrierea modului de elaborare a unui Studiu de caz Prezentarea caracteristicilor unei biografii Identificarea tipurilor semnificative de biografii sociale (provocate, neprovocate; dirijate, nedirijate)	-Conversație euristică - Manual, cărți, reviste, site-uri de specialitate conținând exemple elaborate de studiu de caz și lucrări biografice - Activitate individuală derulată în proiect – realizarea unei scurte autobiografii Timp: 1 oră	Observare directă Feedback Evaluare pe bază de proiect
	Experimentul Analiza documentelor sociale	Definierea și explicarea conceptului de experiment, respectiv evaluarea consecințelor experimentelor sociologice în raport cu ipotezele de cercetare și soluționarea unor probleme sociale Identificarea tipologiei documentelor sociale Analiza de conținut a documentelor Analiza calitativă Analiza și interpretarea urmelor și a documentelor materiale	Resurse TIC constând în filmulețe care prezintă experimente sociologice, de exemplu: https://www.youtube.com/watch?v=QRZPw-9sJtQ Metoda Tabelul T Resurse TIC (motoarele de căutare de pe internet) utilizate de către elevi pentru a găsi și extrage pasaje din diverse tipuri de documente sociale, care se includ în portofoliul elevului Analize de conținut și analize calitative ale unor documente, care se includ în portofoliu. Activitate independentă Timp: 1 oră	Evaluare frontală Autoevaluare Evaluare pe bază de portofoliu Feedback
1.1; 2.1; 2.2; 2.3	Perspectiva sociologică asupra societății. Metodologia investigației sociologice	Susținerea probei scrise de către elevi	Activitate independentă Fișa de lucru - testul de evaluare sumativă Timp: 1 oră	<i>Evaluare sumativă prin:</i> - probă scrisă evaluată în baza unui barem de evaluare și de notare

1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii anteriori. Evaluarea inițială a achizițiilor disciplinare

Evaluarea inițială generează predictibilitate pentru declanșarea activității didactice. Pentru Economie, evaluarea inițială se realizează la începutul unui nou program mai amplu de instruire (complementar disciplinei deja studiate, Educație antreprenorială) în scopul stabilirii nivelului de pregătire al elevilor. Prin evaluarea aplicată inițial, înainte de procesul propriu-zis de predare, este identificat nivelul achizițiilor elevilor din perspective curriculare în termeni de cunoștințe, competențe și abilități (conform anumitor standarde predeterminate), în scopul asigurării premiselor atingerii obiectivelor propuse pentru etapa de învățământ respectivă. De exemplu, în condițiile în care curriculum-ul pentru disciplina Educație antreprenorială (clasa a X-a) a răspuns cerințelor actuale referitoare la idealul educațional și la finalitățile învățământului, evaluarea inițială la Economie va testa pe lângă atitudini și abilități (de argumentare, de exemplu) și cunoștințe deja existente (calcul matematic, statistică elementară, relații de cauzalitate etc.) în vederea declanșării studiului, pentru a cunoaște nivelul inițial al elevilor (în termeni de competențe) de la care profesorul începe construcția didactică. La disciplinele socio-umane există modalități diverse de realizare a evaluării inițiale: harta conceptuală, investigația, chestionarul, testul etc.

Evaluarea inițială/predictivă este o formă de evaluare uneori evitată în practica curentă, dar informațiile obținute în urma realizării unei evaluări inițiale sprijină planificarea activităților viitoare ale profesorului din perspectiva adecvării acestora la posibilitățile elevilor sau a inițierii, dacă este cazul, a unor programe de recuperare. Evaluarea inițială este fundamental necesară pentru a determina nivelul de pregătire a elevilor în perspectiva unei noi învățări. Prin acest tip de evaluare se îndeplinește, așadar, o funcție diagnostică și o funcție prognostică care poate oferi atât profesorului, cât și elevului o reprezentare a potențialului real de învățare, dar și a eventualelor lacune care trebuie completate și remediate. Pentru că evaluarea inițială nu este focalizată pe aprecierea performanțelor globale ale elevilor sau pe stabilirea de ierarhii, există posibilitatea ca rezultatele obținute să nu fie exprimate prin note, fapt pentru care demersul pedagogic include, ca document de lucru, baremul de evaluare/apreciere, în locul celui de notare.

Una dintre trăsăturile de bază ale Economiei este integrarea competențelor formate de alte discipline studiate, ceea ce transformă studiul la această disciplină într-un demers deopotrivă interdisciplinar și transcursricular, fapt pentru care și programa școlară este centrată pe dezvoltarea competențelor de relaționare la mediul economico-social. Așadar, evaluarea inițială trebuie să urmărească prognozarea posibilităților de dezvoltare la elevi a competențelor care să le permită valorificarea eficientă a propriului potențial și, în perspectivă, gestionarea eficientă a propriului comportament în calitate de agent economic. Întrucât Economia este o disciplină la care există un grad de continuitate în planul-cadru (prin studierea Educației antreprenoriale), înaintea evaluării inițiale profesorul poate iniția un program de recapitulare, obiectivul fundamental al evaluării inițiale fiind cunoașterea nivelului de competență al fiecărui elev, în vederea stabilirii unui parcurs individualizat de învățare. Ulterior testării, la nivel de catedră/comisie metodică are loc analiza rezultatelor evaluării inițiale și identificarea problemelor specifice, stabilirea modalităților de realizare a planurilor individualizate de învățare în vederea particularizării acestora de către profesori și întocmirea raportului privind problemele identificate/modalitățile de abordare a acestora. Rezultatele obținute în urma evaluării se comunică individual elevilor și

părinților/reprezentantului legal, propunându-se acțiunile de remediere a deficiențelor constatate sau cele pentru asigurarea progresului școlar/stimulării performanței. În același context se fac recomandări pentru susținerea elevului de către familie. Testul inițial propus la Economie este adecvat funcției diagnostice, iar informațiile științifice sunt cele relevante noțiunilor/fenomenelor/implicațiilor economice. Iată un tabel sintetic al principalelor idei legate de evaluarea inițială la Economie:

Obiectivul testării	- scopul evaluării inițiale este cel diagnostic-predictiv
Efecte intenționate	- asigurarea modalităților optime de realizare a obiectivelor educaționale pentru etapele următoare ale demersului didactic; - adecvarea proiectării ulterioare a activităților profesorului și flexibilizării acestora la posibilitățile elevilor
Sugestii metodologice	- adaptarea testelor în funcție de contextul social și de condițiile specifice fiecărei unități de învățământ; - la nivelul fiecărei catedre/comisii metodice din liceu poate fi validat un test de evaluare inițială unic
Acțiuni de realizat în urma administrării testului	- în urma analizei rezultatelor evaluării inițiale, inițierea de programe de învățare remedială și educație diferențiată sau dirijată spre performanță (excelență), după caz; - rezultatele obținute vor fi utilizate ca reper pentru măsurarea progresului școlar realizat și nu vor fi consemnate în catalog; - în cazul elevilor cu rezultate slabe (din cauza refuzului de implicare în activitate sau din cauza unui nivel insuficient de competențe formate anterior) profesorul va realiza evaluarea continuă prin observarea sistematică a elevilor, cu scopul identificării disponibilităților de învățare și își va adapta, în consecință, metodele de predare-învățare-evaluare; în mod similar, profesorul va adapta planificările astfel încât să reflecte parcursurile educaționale specifice diferitelor categorii de elevi din clasă
Avantajele testării	- evaluările inițiale sunt un reper pentru adaptarea procesului de învățare la particularitățile beneficiarului direct (elevul); - aplicarea unui instrument de diagnoză menit să orienteze acțiunile ulterioare ale profesorului, prin adecvarea la nevoile reale ale educabilului; - prin administrarea evaluării inițiale la Economie se poate stabili un referențial în vederea comparării rezultatelor elevilor de clasa a XI-a cu cele viitoare pe care aceștia le obțin la examenul de bacalaureat
Dezavantaj major	- testarea inițială este consumatoare de timp în contextul numărului mic de ore
Limitele testării	- reticența elevului de a performa dacă nota nu este trecută în catalog; - lipsa exercițiului elevului în a-și exprima opinii, dificultățile de argumentare, cantonarea elevului în scheme reproductivă, dificultatea de a lega teoria de practică, uimirea elevului în fața competențelor cognitive care necesită judecată/raționament/gândire

Modelul de test inițial la Economie, prezentat mai jos, propune, pentru un timp efectiv de lucru de 50 de minute, un text pentru care a fost solicitată identificarea de termeni, o serie de itemi obiectivi, de nivel mediu, pentru verificarea însușirii unor concepte utilizate la Educația antreprenorială în clasa a X-a și o reprezentare grafică (utilizată în orele de matematică). În același interval de timp menționat, partea a II-a conține itemi ce testează competențe de înțelegere și aplicare, apoi abilități de sintetizare pe bază de suport și stimul, finalul testului fiind centrat pe verificarea abilităților de operaționalizare a conceptelor pornind de la chestiuni învățate la orele de logică (în clasa a IX-a) și de psihologie (în clasa a X-a). Testul cuprinde 15 itemi, în ordine: un item cu răspuns scurt, doi itemi de tip alegere multiplă, trei itemi cu alegere duală, 3 itemi de completare, un item de tip pereche, 3 itemi de tip rezolvare de probleme, 2 itemi de tip eseu – minieseu semistructurat, unul explicativ și unul argumentativ.

Test de evaluare inițială la disciplina Economie

Numele și prenumele elevului: _____

Clasa: a XI-a _____

Data susținerii testului: _____

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 50 de minute.**

PARTEA I

(40 de puncte)

A. Citiți cu atenție următorul text:

În iulie 2011, populația României a adus în bănci aproape jumătate de miliard de euro. Trei sferturi din această impresionantă sumă a ajuns în depozitele în lei, acolo unde dobânzile încă depășesc 5%. Comportamentul prudent al românilor este demn de lăudat, căci luna iulie a fost a doua lună consecutivă de scădere a prețurilor. Acest tip de comportament este foarte corect și, în același timp, sănătos pe timp de criză. Bani ajunși în bănci creează capitalizare și ar trebui, mai departe, să finanțeze investiții care să relanseze economia. Astăzi, după un deceniu de schimbări majore în lume, comportamentul agenților economici de pe piața monetară s-a modificat radical.

Subliniați cinci termeni economici din textul dat.

10 puncte

B. Încercuiți literele corespunzătoare răspunsurilor corecte din enunțurile următoare: **6 puncte**

1. Libera inițiativă se caracterizează prin:
 - a. competență și competiție în activitatea economică
 - b. libertatea agenților economici de a acționa chiar și prin practicarea concurenței nelocale
 - c. responsabilizarea agenților economici pentru consecințele deciziilor și ale acțiunilor lor
 - d. depersonalizarea proprietății prin măsuri de politică economică centralizată
2. Nivelul și dinamica productivității/ randamentului muncii sunt influențate de:
 - a. climatul social din firmă
 - b. condițiile tehnice de lucru
 - c. veniturile din asigurări
 - d. nivelul de cointeresare materială

C. Scrieți în dreptul fiecăruia dintre enunțurile de mai jos dacă este adevărat (A) sau fals (F):

6 puncte

1. Comportamentul rațional al oamenilor asigură minimum de efecte utile cu maximum de efort. ____
2. Factorii de risc influențează nivelul și dinamica ratei dobânzii. ____
3. Eficiența utilizării resurselor presupune ca raportul dintre efortul realizat și efectul urmărit să fie minim. ____

D. Completați spațiul liber pentru fiecare caz în parte, utilizând unul dintre termenii din paranteză: **6 puncte**

1. Dacă nevoile cresc și se diversifică mai rapid decât posibilitățile de satisfacere, atunci se impune alocarea _____ a resurselor. (rațională, minimală, abundentă)

2. În țările cu economie performantă, resursele economice sunt _____.
(infinite, gratuite, limitate)

3. Fundamentală pentru activitatea economică este legătura dintre _____ și producție. (nevoi, cheltuieli, consum)

E. În stânga sunt enumerate forme de proprietate, iar în dreapta cei care exercită drepturile pe care le conferă calitatea de proprietar. Utilizând săgeți, asociați fiecare dintre titularii proprietății din dreapta, cu forma corespunzătoare din stânga. **4 puncte**

a) Proprietatea privată individuală	1. Persoane particulare asociate
b) Proprietatea privată asociativă	2. Persoana particulară
c) Proprietatea publică	3. Persoane particulare asociate cu statul
d) Proprietatea mixta	

F. Următorul tabel conține informații referitoare la cheltuielile pentru publicitate efectuate de firme din diferite regiuni ale lumii:

Regiunea	Suma (mld. USD)
America de Nord	170
Europa	85
Asia-Pacific	70
America Latină	20
Restul lumii	15

Reprezentați informațiile din tabel în casetele de mai jos, prin două tipuri de reprezentări grafice. **8 puncte**

--	--

PARTEA a II-a**(50 de puncte)**

A. Următorii indicatori economici sunt explicați mai jos:

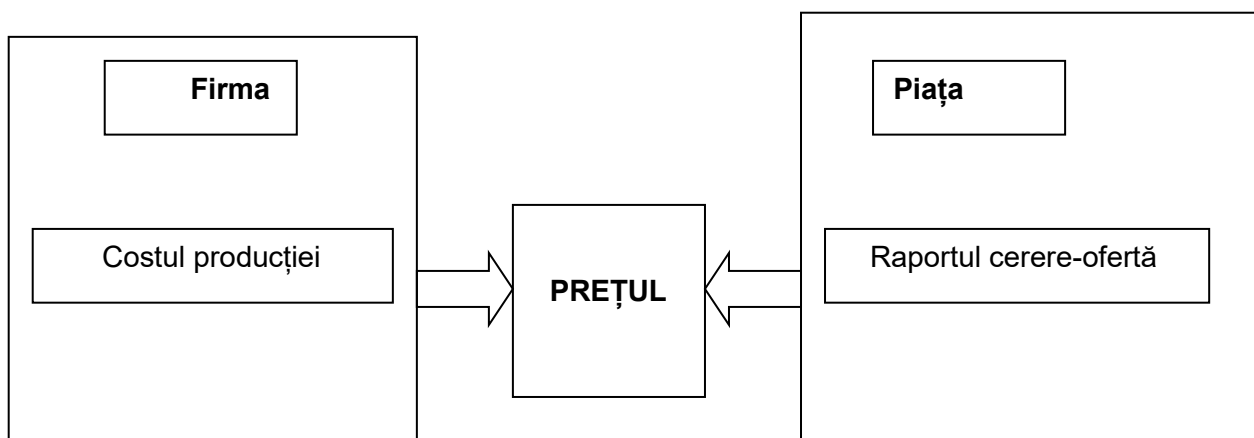
- *volumul producției* (Q): cantitatea totală de bunuri produse într-un interval dat de timp;
- *prețul* (P): suma de bani obținută din vânzarea unui bun;
- *costul unitar sau „pe bucată”* (CTM): cheltuielile efectuate pentru producerea și vânzarea unui bun;
- *cifra de afaceri* (CA): volumul total al încasărilor realizate de firmă într-un interval dat de timp;
- *profitul* (Pr): diferența dintre venituri și cheltuieli;
- *rata rentabilității* (pr'): profitul, în expresie procentuală, în funcție de *costul total* (CT).

Utilizând aceste informații, oferiți un mod de stabilire a formulelor de calcul corespunzătoare indicatorilor economici dați în tabel: **12 puncte**

Indicatorul	Formula de calcul
CA	
CT	
pr'	

B. Ca totalitate a reacțiilor pe care un agent economic le exprimă într-un anumit context, comportamentul se manifestă prin alegerile (selecțiile) făcute în funcție de propriile interese și de cheltuielile implicate. De exemplu, întreprinzătorii decid structura și volumul producției în funcție de interesele lor, care nu coincid, în mod necesar, cu cele ale consumatorilor.

Pornind de la această idee și pe baza schemei de mai jos, explicați de ce satisfacerea nevoilor consumatorului este mijlocul prin care producătorul poate obține profit. **6 puncte**

.....

D. Fie următorul raționament:

Dacă factorii de producție sunt resurse atrase și utilizate în activitatea economică, iar factorii de producție se consumă, rezultă că activitatea economică înseamnă consum de resurse. Prin urmare, afirmația potrivit căreia activitatea economică duce la îmbunătățirea calitativă și structurală a resurselor, la creșterea acestora, este falsă.

Argumentați un punct de vedere personal referitor la concluzia raționamentului. **12 puncte**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total acordat pentru lucrare.

PARTEA I (40 de puncte)

A. câte 2 puncte pentru sublinierea oricăror cinci termeni economici din textul dat 5x2p=10 puncte

În iulie 2011, populația României a adus în bănci aproape jumătate de miliard de euro. Trei sferturi din această impresionantă sumă a ajuns în depozitele în lei, acolo unde dobânzile încă mai stau peste 5%. Comportamentul prudent al românilor este demn de lăudat, căci luna iulie a fost a doua lună consecutivă de scădere a preturilor. Acest tip de comportament este foarte corect și, în același timp sănătos pe timp de criză. Banii ajunși în bănci creează capitalizare și, mai departe, ar trebui să finanteze investiții care să relanseze economia. Astăzi, după un deceniu de schimbări majore în lume, comportamentul agenților economici de pe piața monetară s-a modificat radical.

B. câte 3 puncte pentru corectitudinea răspunsurilor ce corespund fiecăruia dintre cele două enunțuri, astfel: 1. a, c; 2. a, b, d 2x3p=6 puncte

C. câte 2 puncte pentru evaluarea corectă în cazul fiecăruia dintre cele trei enunțuri date, astfel: 1. F; 2. A; 3. A 3x2p=6 puncte

D. câte 2 puncte pentru selectarea corectă a cuvântului care completează corect fiecare dintre cele trei spații libere date 3x2p=6 puncte

1. Dacă nevoile cresc și se diversifică mai rapid decât posibilitățile de satisfacere, atunci se impune alocarea rațională a resurselor.

2. În țările cu economie performantă, resursele economice sunt limitate.

3. Fundamentală pentru activitatea economică este legătura dintre consum și producție.

E. marcarea corespondenței corecte, astfel: 1 – b, 2 – a, 3 – d. 4 puncte

F. câte 4 puncte pentru construirea oricăror două reprezentări grafice adecvate datelor prezentate 2x4p=8 puncte

PARTEA a II-a (50 de puncte)

A. câte 4 puncte pentru obținerea formulelor de calcul corespunzătoare fiecăruia dintre cei trei indicatori economici dați 3x4p=12 puncte

Notă: Punctajul se acordă pentru prezentarea (în orice mod: schemă logică, descriere, pe bază de simboluri) a modului de stabilire a formulelor cerute.

B. - explicația cerută vizează prezentarea motivației participării producătorului și consumatorului la activitatea economică: realizarea profitului pentru producător și obținerea de maxim de efecte utile pentru consumator 4 puncte

Notă: Pentru o explicație neconvingătoare se acordă 1 punct din cele 4 posibile.

- utilizarea în explicație a informațiilor date 2 puncte

C. câte 4 puncte pentru notarea oricăror competențe care corespund fiecăreia dintre cele cinci caracteristici generale ale antreprenorului **5x4p=20 puncte**

D. - precizarea acordului/dezacordului [din punct de vedere științific, concluzia raționamentului nu poate fi acceptată] **4 puncte**

- argumentarea acordului/dezacordului **8 puncte**

[se urmărește modul în care elevul construiește structura argumentativă a răspunsului precizat; argumentarea corectă a dezacordului față de concluzia raționamentului vizează faptul că orice activitate economică presupune consum de factori de producție, deci de resurse, iar activitatea economică – atunci când este rațională – conduce la îmbogățirea, creșterea, diversificarea și înnoirea resurselor]

Notă: În situația în care argumentarea respectă structura acestei operații logice, dar este incorectă din punct de vedere economic se acordă 4 puncte.

2. Planificarea calendaristică anuală – model orientativ

Un prim pas în proiectarea didactică, planificarea calendaristică impune cunoașterea și înțelegerea programei școlare în spiritul ei – atât în ceea ce privește rolul componentelor programei școlare (logica internă a disciplinei), cât și prin ceea ce se numește *lectura personalizată a programei școlare*, adică modalitatea în care profesorul anticipează formarea/dezvoltarea competențelor specifice în contextul unității de învățământ, specificului claselor și personalității profesionale. Profesorul va avea în vedere resursele educaționale deschise, anticipările privind orarul, interesul manifest al elevilor (fapt care poate fi relevat prin discuții cu ceilalți profesori privind comportamentul elevilor în triada predare-învățare-evaluare), creativitatea profesorului în alegerea/construirea/adaptarea/combinarea activităților de învățare și astfel va putea decide asupra succesiunii unităților de învățare în cadrul săptămânilor alocate intervalelor de cursuri.

Exemplul următor de planificare calendaristică propune o organizare aparte a conținuturilor prin care se pot realiza competențele specifice prevăzute în programă, precizarea unităților de învățare și ale conținuturilor aferente, corelarea componentelor într-o viziune dihotomică (teorie-practică), astfel încât anumite unități de învățare să fie imediat dublate prin activități ce presupun rezolvare de situații-problemă, aplicații practice, studii de caz, modelare matematică, ilustrări grafice ale situațiilor economice.

Subliniem că *evaluarea* ar trebui să fie o permanență a strategiei didactice, prin utilizarea, mai ales cu scop formativ și de furnizare de feedback din partea profesorului, a unei palete diverse de instrumente și metode de evaluare care să permită o apreciere holistică a nivelului de realizare a diverselor competențe specifice. De aceea, încurajăm folosirea metodelor complementare de evaluare: observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor, investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea (prin completarea de *quiz*-uri, fișe de evaluare, concursuri *Cine știe câștigă*, inclusiv pe platforme online).

Precizăm că exemplul următor respectă structura anului școlar aprobată prin OME nr. 3800/09.03.2023, precum și *Programa școlară* aprobată prin OMEC nr. 3252/13.02.2006, săptămânile sunt numerotate de la S1 la S34. Celelalte două săptămâni de școală sunt prevăzute în structura anului școlar ca Săptămânile *Școala altfel* și *Săptămâna verde* și se derulează în perioada 11 septembrie 2023 - 26 aprilie 2024 (fără a fi marcate în planificare). La clasa a XI-a, disciplina Economie este studiată la toate filierele, profilurile și specializările, astfel:

- 2 ore/săptămână:
 - a. la filiera teoretică, profilul uman, specializarea științe sociale);
 - b. la filiera tehnologică (calificările profesionale: tehnician în turism, tehnician în activități de poștă, tehnician în activități economice, tehnician în administrație, tehnician în achiziții și contractări, coafor stilist, tehnician în hotelărie, tehnician în activități de comerț, tehnician în gastronomie, organizator banqueting);
 - c. filiera vocațională profilul militar (licee ale Ministerului Afacerilor Interne), specializarea științe sociale.
- 1 oră/săptămână:
 - d. la filiera teoretică:
 - profilul real (toate specializările);
 - profilul uman (specializarea filologie);
 - e. la filiera vocațională:
 - profilul artistic (toate specializările);

- profilul pedagogic (toate specializările);
 - profilul sportiv (toate specializările);
 - profilul militar (licee ale Ministerului Apărării Naționale), specializarea matematică-informatică;
 - profilul teologic (toate specializările);
- f. la filiera tehnologică:
- toate calificările profesionale, cu excepția celor menționate la punctul b.

Unitatea de învățământ:.....

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ
ANUL ȘCOLAR 2023-2024
(model orientativ)

Disciplina: Economie

Clasa a XI-a

Timp: 1oră/săptămână

Total săptămâni de cursuri: 36 de săptămâni, din care o săptămână dedicată Programului național „Școala altfel” și o săptămână dedicată Programului „Săptămâna verde”

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna*	Observații/ Structurare an școlar
- Introducere în economie - Evaluare inițială	-	-	2	S1, S2.	Cursuri
Consumatorul și comportamentul său rațional	1.1., 2.1.	- Nevoi și resurse - Cererea	1	S3	
Consumatorul; Producătorul	1.2., 2.2., 3.1, 4.1, 4.2.	- Raritate - Oferta - Comportament rațional al agenților economici - Cost de oportunitate - Curba posibilităților de producție - Știința economică	2	S4, S5	
Producătorul/întreprinzătorul și comportamentul său rațional	1.2., 2.2., 3.1.	- Întrebările cheie ale economiei - Sisteme economice	1	S6	
Producătorul/întreprinzătorul și comportamentul său rațional	2.2., 3.1, 4.2.	Proprietatea și libera inițiativă	1	S7	
Vacanță (28 oct. – 5 nov.)					

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna*	Observații/ Structurare an școlar
Consumatorul și comportamentul său rațional	1.1., 2.1., 4.1.	- Bunuri - Utilitatea economică - Alegerea consumatorului rațional	3	S8-S10	Cursuri
Piața - întâlnire a agenților economici	1.3., 3.1.	- Relația cerere-ofertă-preț - Studiu de caz: concordanța piețelor	3	S11-S13	
Piața - întâlnire a agenților economici	1.3.	Mecanismul concurențial	1	S14	
Vacanță (23 dec. – 7 ian.)					
Piața - întâlnire a agenților economici	1.4.	Forme ale pieței	1	S15	Cursuri
Piața - întâlnire a agenților economici	2.4., 3.1., 4.3., 5.1.	- Piața monetară: bani - istoric și funcții, ecuația de echilibru a banilor, inflație, structură masă monetară, putere de cumpărare, dobânzi, funcționarea băncilor - Aplicații: probleme structură monetară, masă monetară, valoarea banilor - Aplicații: probleme funcționarea băncilor	4	S16-S19	
Vacanță (o săpt. la decizia inspectoratelor școlare în per. 12 febr. – 3 mart.)					
Piața - întâlnire a agenților economici	2.4., 3.1., 4.3., 5.1.	- Piața capitalurilor: acțiuni, obligațiuni, piața primară și secundară, echilibrul pieței, operațiuni speculative - Studiu de caz: relația piață monetară-piață a capitalurilor	3	S20-S22	Cursuri
Piața - întâlnire a agenților economici	2.4., 3.1., 4.3., 5.1.	- Piața muncii: caracteristici, echilibrul pieței, șomaj, salariu - Aplicații: probleme salariu real	3	S23-S25	
Producătorul/întreprinzătorul și comportamentul său rațional	1.2., 2.2., 2.3.	- Factori de producție, neofactori, productivitate, combinarea factorilor de producție, calcule de eficiență, legea randamentelor neproportionale - Aplicații: reprezentări grafice	4	S26-S29	
Vacanță (27 apr. – 7 mai)					

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna*	Observații/ Structurare an școlar
Producătorul/întreprinzătorul și comportamentul său rațional	3.1., 4.2., 5.1.	- Costuri, profit, încasări - Studii de caz: cantitate optimă, profit maxim, reinvestiții - Aplicații: reprezentări grafice, probleme eficiență economică, probleme cost-productivitate-profit	3	S30-S32	Cursuri
Economia deschisă	4.4.	- Uniunea Europeană – mecanisme de integrare economică - Globalizarea	1	S33	
Recapitulare finală	3.1., 5.1.	Studiu de caz: posibilități de investiții	1	S34	
Programul național Școala altfel				La decizia unității de învățământ	
Programul Săptămâna verde				La decizia unității de învățământ	

*Săptămânile sunt numerotate conform structurii anului școlar 2023 - 2024, cu 36 de săptămâni împărțite în 5 intervale de cursuri. Programul național „Școala altfel” și Programul „Săptămâna verde” se desfășoară în perioada 11 septembrie 2023 - 26 aprilie 2024, în intervale de câte 5 zile consecutive lucrătoare, a căror planificare se află la decizia unității de învățământ. Derularea celor două programe se planifică în intervale de cursuri diferite.

Competențe specifice – Economie clasa a XI-a:

- 1.1. Identificarea și caracterizarea rolului de consumator pe care îl îndeplinește orice persoană.
- 1.2. Caracterizarea producătorului / întreprinzătorului, ca purtător al ofertei.
- 1.3. Recunoașterea caracteristicilor generale ale pieței în diferite forme concrete de manifestare a acesteia.
- 1.4. Caracterizarea diferitelor forme de piață pornind de la obiectul tranzacțiilor realizate.
- 2.1. Interpretarea cererii ca expresie a trebuințelor persoanei și a resurselor ca mijloace de satisfacere a trebuințelor.
- 2.2. Corelarea constituirii ofertei cu folosirea factorilor de producție în activitatea economică.
- 2.3. Analizarea eficienței utilizării factorilor de producție.
- 2.4. Compararea unor fenomene și procese specifice dinamicii economice.
- 3.1. Utilizarea cunoștințelor economice în rezolvarea unor sarcini de lucru prin cooperare cu ceilalți.

- 4.1. Proiectarea unui comportament rațional al consumatorului, impus de tensiunea nevoi-resurse.
- 4.2. Proiectarea unui comportament rațional și eficient al producătorului / întreprinzătorului, adecvat raportului cerere-ofertă, consum-producție.
- 4.3. Adecvarea comportamentului economic propriu la cerințele unui mediu concurențial.
- 4.4. Identificarea tendințelor de integrare și globalizare specifice dinamicii economice actuale.
- 5.1. Interpretarea rezultatelor evaluării unor fenomene economice din perspectivă microeconomică sau individuală.

3. Proiectarea unității de învățare – model orientativ

Unitatea de învățare reprezintă o structură didactică flexibilă cu următoarele caracteristici:

- este unitară din punct de vedere tematic și didactic;
- vizează formarea anumitor competențe specifice la nivelul elevilor;
- este realizată pe o perioadă determinată de timp;
- se finalizează prin evaluare.

Proiectul unității de învățare cuprinde următoarele elemente:

- competențe specifice – prin precizarea numărului criterial al competențelor specifice din programa școlară (urmărite a fi formate/dezvoltate în respectiva unitate de învățare);
- conținuturi – selectate din programa școlară, eventual detaliate pentru a oferi cadrul de structurare a competențelor specifice vizate;
- activitățile de învățare – stabilite de profesor, în funcție de anumite aspecte;
- resurse – cele materiale, identificate realist, disponibile în unitatea de învățământ, dar și resursele de timp, de loc, formele de organizare a elevilor (elemente care presupun un management atent al profesorului);
- evaluare – modalitățile intenționate de evaluare (continuă, sumativă) ce vor fi utilizate în cadrul unității de învățare.

Proiectarea unităților de învățare (implicit și a activităților didactice) presupune parcurgerea unor etape metodice, care precizează elementele procesului instructiv-educativ într-o succesiune logică, în vederea formării/dezvoltării competențelor specifice. Practic, o unitate de învățare oferă un model de înțelegere a procesului didactic din perspectivă strategică, în timp ce lecția oferă un model de înțelegere din perspectivă tactică, operativă. De altfel, trecerea de la unitatea de învățare la lecție, permite o particularizare funcțională (răspuns la întrebarea *De ce?*), structurală (răspuns la întrebarea *Cu ce?*) și operațională (răspuns la întrebarea *Cum?*) a unității de învățare, în funcție de anumite scopuri educaționale precise.

Unitățile de învățare sunt elementele generatorare ale proiectării calendaristice, iar proiectele unităților de învățare se elaborează în mod ritmic, pe parcursul anului școlar, cu un avans de timp corespunzător, pentru ca ele să reflecte realitatea educațională (M. Ionescu, 2007). Conceptul de *unitate de învățare* materializează sintagma *demers didactic personalizat*, la nivelul clasei/unității de învățământ, în funcție de elemente aparte de specificitate, posibilitățile de mobilizare a diferitelor categorii de resurse, implicarea altor categorii de cadre didactice pe lângă profesorul de la clasă (profesorul documentarist, profesorul consilier, profesorul de sprijin) și/sau a unor resurse umane de facilitare a învățării (reprezentanți ai ONG-urilor, cadre didactice din învățământul universitar, antreprenori etc.). Asigurarea flexibilizării și elasticității proiectării didactice trebuie să țină cont de următoarele recomandări:

- centrarea demersului instructiv-educativ pe competențe, nu pe conținuturi;
- abordarea proiectării didactice din perspectiva elementelor ce țin de competențe (*De ce?*), activități de învățare (*Cum?*), resurse ale activității propriu-zise la clasă (*Cu ce?*), strategii de evaluare (*Cui?*), în fapt oferirea de răspunsuri performante la respectivele interogații;
- identificarea resurselor educaționale necesare, a tipurilor de activități optime, a metodelor/procedurilor, instrumentelor de evaluare, a conținuturilor vizate în demersul de predare-învățare-evaluare și repartizarea lor în timpul alocat.

Demersul de proiectare a unităților de învățare presupune, ca, pe baza indicațiilor din planificare, să se realizeze detalierea pe orizontală, ierarhizând activitățile în succesiunea derulării lor,

raportându-le la câte competențe specifice și indicând resursele necesare bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ. Așadar, în proiectul unității de învățare, profesorul va asocia, fiecărei activități de învățare, resursele materiale (mijloacele de învățământ - manuale, lucrări auxiliare, culegeri, îndrumătoare, planșe, tabele, materiale didactice, mijloace audio-vizuale; resurse educaționale deschise, spații de desfășurare a activităților, modalități de organizare a elevilor etc.), resursele umane (elevii, ținând cont de niveluri specifice de învățare, de elemente de inteligență emoțională, de afinități/respingeri în constituirea formațiunilor de lucru, de potențialul intelectual, de motivația pentru studiu, respectiv profesorul, cu un anumit tip de personalitate, cu experiență didactică, cu înclinație spre anumite metode și procedee de lucru etc.), dar și resursele procedurale (forma de organizare a activității elevilor; modalitățile operaționale în derularea activității didactice; metodele de predare/evaluare; ponderarea timpului de lucru efectiv).

Unitatea de învățare propusă la disciplina Economie este proiectată pentru clasele cu 2 ore pe săptămână și vizează:

- capitolul *Consumatorul și comportamentul său rațional*, conținutul *Cererea*;
- capitolul *Producătorul/întreprinzătorul și comportamentul său rațional*, conținutul *Oferta*;
- capitolul *Piața - întâlnire a agenților economici*, conținutul *Relația cerere-ofertă-preț*.

Demersul didactic proiectat pentru unitatea de învățare CERERE-OFERTĂ-PREȚ este construit pe un buget de timp de 5 ore, urmărind formarea/consolidarea/dezvoltarea/exersarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. *Identificarea și caracterizarea rolului de consumator pe care îl îndeplinește orice persoană.*
- 1.2. *Caracterizarea producătorului / întreprinzătorului, ca purtător al ofertei.*
- 1.3. *Recunoașterea caracteristicilor generale ale pieței în diferite forme concrete de manifestare a acesteia.*
- 2.1. *Interpretarea cererii ca expresie a trebuințelor persoanei și a resurselor ca mijloace de satisfacere a trebuințelor.*
- 3.1. *Utilizarea cunoștințelor economice în rezolvarea unor sarcini de lucru prin cooperare cu ceilalți.*
- 4.1. *Proiectarea unui comportament rațional al consumatorului, impus de tensiunea nevoi-resurse.*

Dimensiunea axiologică și afectiv-attitudinală a personalității elevilor de clasa a XI-a este urmărită – în cadrul unității de învățare propuse – de o serie de valori și atitudini care, împreună cu competențele vizate (care acoperă dimensiunea cognitivă a personalității), au importanță egală în reglarea procesului didactic:

- eficiență economică
- comportament economic activ și responsabil
- libertate economică
- relaționarea pozitivă cu ceilalți
- manifestarea responsabilității în activitatea economică
- raționalizarea utilizării resurselor
- consumator avizat
- valorificare creatoare a resurselor.

PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE: CERERE-OFERTĂ-PREȚ – model orientativ

CONȚINUTURI	COMPETENȚE SPECIFICE	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
<p>- Conceptul de cerere - Conceptul de ofertă (legități, distincții terminologice, grafice)</p>	<p>1.1., 1.2., 2.1.</p>	<p>- Expunere: cererea, ca nevoie solvabilă, legea cererii, construcție grafic. - Problematizare: distincția cantitate cerută-cerere. - Expunere: oferta, legea ofertei, construcție grafic. - Învățarea prin descoperire: distincția cantitate oferită-ofertă. (profesorul sintetizează răspunsurile elevilor și construiește graficele)</p>	<p>Organizarea frontală a elevilor: <i>hand-out-uri (Relația Nevoi-Cerere, Oferta)</i>. Tablă clasică sau tablă interactivă. Flip chart și hârtie pentru flipchart, markere/ videoproiector și laptop/ tablă inteligentă sau, după caz, aplicații online de tip wordwall sau mentimeter. Videoproiector, computer conectat la internet: Video-clip TeleȘcoala Economie – Piața: Cerere, ofertă, preț, concurență (disponibil pe https://www.youtube.com/watch?v=iJYCgv6Ro8o) Resursa de timp: 1 oră</p>	<p><i>Evaluare formativă realizată prin:</i> - observarea sistematică a comportamentului elevilor înregistrată într-o scară de clasificare.</p>
<p>- Elasticitatea cererii - Elasticitatea ofertei (caracterizare, formule, grafice)</p>	<p>1.3., 3.1.</p>	<p>- Problematizare: tipuri de bunuri economice și gradul lor de vandabilitate. - Instrumentarea unor <i>studii de caz</i> sau declanșarea unor <i>dezbateri</i> în care să fie analizate situații în care se află consumatorul; elevii vor putea evalua astfel informațiile prezentate cu privire la o anumită marfă sau cu privire la fapte/evenimente ce vizează comportamentul consumatorului, problema alegerii și analiza în termeni de optim/optimizare (raționalitate) a alegerii. - Organizarea unei competiții între echipele de elevi (metoda emulației): decizia de producere a unui anumit bun economic în baza analizei eficienței producției de bunuri și servicii (intenționate a fi realizate și pentru care s-au elaborat <i>planuri de afaceri</i> la orele de Educație antreprenorială) din punctul de vedere al realităților pieței – necesități reale, evoluția prețurilor, schimbări pe plan socio-economic, alți factori de influență. [dezbaterile intragrup sunt monitorizate, încurajate/temperate de către profesor care poate să dea și o anumită orientare în tematica de analiză]</p>	<p>Organizarea frontală a elevilor: <i>hand-out-uri (bunuri economice-mărfuri, planșe Institutul Național de Statistică cu indicele prețurilor de consum la principalele mărfuri și servicii)</i>. Flip chart și hârtie pentru flipchart pentru sintetizarea ideilor de către profesor. Organizarea elevilor pe echipe* (se pot utiliza telefoanele mobile pentru accesarea diferitelor statistici privind IMM-urile, activitatea retailerilor, evoluții ale prețurilor în vederea ilustrării tranzacțiilor pe grupe de mărfuri. Schemele realizate pe flip chart în care s-au realizat planurile de afaceri (este valorificat studiul disciplinei Educație antreprenorială).</p>	<p><i>Evaluare formativă utilizând:</i> - investigația - observarea sistematică a activității elevilor prin intermediul fișei de evaluare</p>

CONȚINUTURI	COMPETENȚE SPECIFICE	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
		<ul style="list-style-type: none"> - Observația didactică: profesorul prezintă elementele de elasticitate în mod grafic, iar elevul observă modificările și caută exemple, corelate cu tipurile de bunuri economice din cadrul afacerilor analizate. - Expunere: coeficienți de elasticitate. - Rezolvare de probleme: calcularea gradului de elasticitate. 	<p>Organizarea frontală a elevilor. Pe tablă profesorul construiește graficele, explică formulele de calcul care se utilizează în determinarea elasticității cererii/ofertei, demonstrează modalități de rezolvare a problemelor. Resursa de timp: 1 oră</p>	
Relația Cerere-Ofertă-Preț (factori de influență ai Cererii și Ofertei)	1.3.	<ul style="list-style-type: none"> - Prin <i>tehnica termenilor cheie</i> se furnizează de către profesor o serie de noțiuni (de exemplu, <i>preț, tarif, factori de influență, preț de echilibru, cantitate de echilibru</i>) care se explică pe scurt, iar elevii sunt solicitați să stabilească legături între termeni, fiind astfel stimulați să utilizeze experiența de viață. [Elevii exprimă informațiile și ideile noi în limbaj propriu și le dau o semnificație într-un context personal (în acest cadru elevii învață gândind și gândesc învățând prin realizarea înțelegerii și reflecției critice, spre exersarea și dezvoltarea gândirii creatoare)] - Studiu de caz: factori de influență ai cererii și ai ofertei. (elevii dezbate în plen cazurile indicate de profesor, iar profesorul sintetizează pe tablă ideile ce decurg în procesul dezbaterii) - Brainstorming: construirea graficului Cerere-Ofertă-Preț și analizarea rolului prețului de echilibru. - Aplicații practice: modificarea prețului/cantității de echilibru, ca urmare a apariției factorilor de influență ai cererii/ofertei, respectiv identificarea fluctuației cererii/ofertei în condițiile modificărilor situației de echilibru. 	<p>Organizarea frontală a elevilor: <i>hand-out-uri (Relația cerere-ofertă-preț; Preț/cantitate de echilibru)</i>. Videoproiector, computer conectat la internet: Video-clip TeleȘcoala Economie – Relația cerere - ofertă - preț în economia de piață (disponibil pe https://www.youtube.com/watch?v=2K5jzg5u_XQ)</p> <p>Organizarea elevilor pe echipe*. Elevii pot utiliza informațiile din <i>hand-out</i>, precum și notațiile făcute de profesor pe tablă.</p> <p>Resursa de timp: 1 oră</p>	<p><i>Evaluare formativă realizată prin:</i> - observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor prin intermediul fișei de evaluare (calitativă).</p>
Comportamentul agentului economic în contextul confruntării cererii cu oferta (piață de echilibru vs. piață funcțională)	1.3., 4.1.	<ul style="list-style-type: none"> - Simularea comportamentului consumatorului/producerului: alocarea resurselor financiare (venitului disponibil/capitalului financiar) în condițiile existenței unor priorități/condiționări/limitări/amânări ale nevoilor, respectiv ale realizării unui anumit produs (analizând, de exemplu, diferența dintre ceea ce se dorește și ceea ce este posibil, la un moment dat, dintre posibil și posibil imediat, în contextul realității 	<p>Organizarea elevilor pe grupe: <i>cartoteci</i> (situații de consum, posibilități de producție, evenimente în evoluția pieței).</p>	<p><i>Evaluare formativă realizată prin:</i> - observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor înregistrate într-o listă de control/verificare</p>

CONȚINUTURI	COMPETENȚE SPECIFICE	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	ORGANIZARE/RESURSE	EVALUARE
		<p>ultimilor ani și a prognozelor socio-economice, politice și culturale pentru următoarea perioadă).</p> <p>- Brainstorming: “adevărul despre formarea prețului”. (elevii se implică în construirea de scheme în care utilizează noțițe din lecția precedentă, pentru a identifica elemente-cheie pentru modificările de preț/cantitate pe o piață dinamică) [profesorul sintetizează informațiile ce vizează comportamentul rațional al agenților economici purtători ai cererii și ai ofertei în funcție de/care conduc la fluctuații ale cererii și ale ofertei și clarifică situația pieței în echilibru și a pieței care funcționează bine]</p>	<p>Organizarea raportărilor pentru prezentarea concluziilor privind situații existente pe piață.</p> <p>Resursa de timp: 1 oră</p>	<p>și</p> <p>- aprecierea orală prin calificative a răspunsurilor date de elevi și a activităților desfășurate de aceștia sau</p> <p>- autoevaluare pe bază de chestionar elaborat de profesor.</p>
<p>Probă de verificare a formării / dezvoltării competențelor (evaluare sumativă)</p>	<p>1.1., 1.2., 1.3., 2.1., 4.1. sau 1.3., 3.1., 4.1.</p>	<p>- Elevii susțin o probă scrisă. sau</p> <p>- Diade/grupe de elevi rezolvă diferite sarcini de lucru în baza unor situații-stimul și dezbat soluțiile unor situații-problemă, într-o activitate cu caracter recapitulativ, moderată de profesor.</p>	<p>Organizarea frontală a elevilor: fișe de lucru (<i>test: Cerere, Ofertă, Preț</i>) sau Organizarea elevilor pe perechi/grupe mici pentru completarea unor fișe de lucru.</p> <p>Resursa de timp: 1 oră</p>	<p><i>Evaluare prin:</i></p> <p>- probă scrisă evaluată în baza unui barem de evaluare și de notare sau - autoevaluare: elevii apreciază calitatea opiniilor prezentate în funcție de criteriile argumentării corecte</p>

* de dorit este utilizarea unui mobilier modular în care elevii pot forma grupuri de diferite dimensiuni sau G Suite for Education (utilizarea în mediul online a funcției breakout rooms)

4. Recomandări privind formarea/dezvoltarea și evaluarea unor competențe specifice din programă

Activitățile de învățare propuse pot fi valorificate prin utilizarea unei metode atractive, care îi implică pe elevi, prin care aceștia au posibilitatea să-și asume roluri și să participe la discuții din perspective diferite, asigurând totodată trecerea de la teorie la viața reală. O modalitate esențială prin care competențele prevăzute în programa de Economie clasa a XI-a pot fi formate/dezvoltate constă în utilizarea în cadrul lecțiilor a metodelor moderne, activ-participative. Din practica didactică este un fapt demonstrat acela că asimilarea cunoștințelor de economie este mai eficientă prin metode noi, nonformale ca: World Café, Joc de rol, Open Space, Mașina de făcut complimente, Știu/Vreau să știu/Am învățat, Ciorchinele, Explozia stelară, PRES, Debate educativ, Biblioteca vie.

Alegerea metodei adecvate este o opțiune a profesorului care va decide în funcție de conținutul tematic (mai potrivit cu o anumită abordare), de specificul clasei de elevi, de experiențele anterioare (prin care își poate da seama de eficacitatea mai mare sau mai mică a diferitelor metode), de gradul de atractivitate ș.a. În principiu, considerăm că nu există metode bune sau rele, dar pot fi inadecvate, neinspirat folosite, aplicate deficitar.

Trebuie menționat că fiecare dintre metodele nonformale nu prezintă numai avantaje. Succesul lecțiilor depinde întotdeauna de modul în care profesorul stăpânește tehnica/tehnicile specifice implicate. Buna formare inițială în pedagogie și didactica predării disciplinelor socio-umane (în speță, a Economiei), experiența de practică pedagogică, participarea la cursuri de formare continuă, lecturile personale, urmărirea unor filme de specialitate, experiența acumulată în anii de predare, înclinația spre inovația didactică sunt factori decisivi în succesul lecțiilor realizate în modalități moderne nonformale. De aceea, fiecare profesor prin formare pedagogică și acumulare de experiență didactică va trebui să fie atent pentru a accentua, pentru a maximiza potențialele avantaje ale unei metode și, de cealaltă parte, pentru a minimiza surprinzătoarele limite ale fiecărei metode.

Economia este o disciplină școlară a cărei învățăminte sunt utile în rezolvarea problemelor, în abordarea adecvată a diferitelor aspecte pe care le întâlnim atât în casă/familie, în mediul privat, cât și în sfera publică, în viața cotidiană, în general. Pentru o mai bună înțelegere a acesteia, este foarte important ca, la școală, elevii să participe în mod activ la lecții. Așadar, metodele non-formale sunt cele în care elevul este pus să realizeze/construiască/caute soluții.

Exemple:

Jocul de rol, metodă utilizată mai ales în situațiile unor teme aride pentru a le spori gradul de atractivitate, pentru că jocul este o activitate plăcută, voluntară, cu reguli mai mult sau mai puțin stricte, fiind o activitate în cadrul căreia participanții se simt liberi, neconstrânși, și își pun în valoare abilitățile.

TEMA: Piața

COMPETENȚE SPECIFICE:

1.3. Recunoașterea caracteristicilor generale ale pieței în diferite forme concrete de manifestare a acesteia

2.4. Compararea unor fenomene și procese specifice dinamicii economice

TIPUL DE ACTIVITATE – pe grupe

ABORDARE METODOLOGICĂ NONFORMALĂ – se va utiliza metoda *Joc de rol*.

DESCRIEREA ABORDĂRII TEMEI DIN PERSPECTIVĂ NONFORMALĂ

Prin aplicarea acestei metode, elevii vor fi puși „să facă”. Ei vor deveni vânzători, cumpărători și observatori.

SCENARIUL DIDACTIC

ASPECTE ORGANIZATORICE

Elevii vor fi împărțiți pe grupe și fiecare grupă va primi materialele de care are nevoie (cumpărătorii vor primi „bani”, vânzătorii bunuri, iar observatorii tabelele în care vor consemna prețurile practicate și cantitățile cerute/oferte).

DERULAREA ACTIVITĂȚII

- ✓ Profesorul anunță tema: Piața.
- ✓ Profesorul împarte clasa pe grupe (unii vor fi vânzători, unii vor fi cumpărători și 4 elevi vor fi observatori – 2 elevi vor observa modificările prețului și ale cantității cerute și ceilalți 2 elevi vor observa modificările prețului și ale cantității oferite).
- ✓ Fiecare categorie va fi instruită în ceea ce privește activitatea pe care trebuie să o desfășoare (cumpărătorii vor primi niște înscrisuri pe hârtie reprezentând bani, vânzătorii vor primi produsele – de ex. agrafe de birou, iar observatorii vor primi un tabel în care vor consemna modificările suportate de preț și cantitatea cerută, respectiv vândută).
- ✓ Activitatea se va desfășura în trei runde, fiecare fiind marcată de influența unui factor anunțat de profesor la începutul rundeii.
- ✓ Se vor crea situații în care anumiți cumpărători se vor afla în imposibilitatea de a cumpăra.
- ✓ Pe baza informațiilor strânse de observatori, se poate identifica prețul de echilibru.

ELEMENTE DE CONȚINUT

Conținuturile prezentate vor fi structurate pe baza activității elevilor, a concluziilor formulate și a intervenției profesorului cu rol de clarificare și sistematizare a informațiilor:

1. Piața este locul unde cererea se întâlnește cu oferta, unde se formează prețul, unde se întâlnesc și acționează agenții economici cumpărători și producători.
2. Variabilele pieței sunt: cererea, oferta și prețul.
3. Cererea reprezintă cantitatea dintr-un bun care poate fi cumpărată la un moment dat în funcție de preț și venit.
4. Oferta reprezintă cantitatea dintr-un bun care poate fi vândută la un moment dat în funcție de preț și venit.
5. Legea cererii: Atunci când prețul crește, cantitatea cerută scade.
6. Legea ofertei: Atunci când prețul crește, cantitatea oferită crește.
7. Cererea este influențată de: venit, nevoi, sezon, modă, tradiții și obiceiuri etc.
8. Oferta este influențată de: costul producției, venitul producătorului, nevoi, sezon, modă, tradiții și obiceiuri etc.
9. Prețul de echilibru este prețul la care cantitatea cerută este egală cu cantitatea oferită.
10. La prețul de echilibru se vinde cea mai mare cantitate dintr-un bun.
11. Prețul de echilibru nu este singurul preț de pe piață.

CONCLUZII

Din discuțiile purtate în clasă se desprind următoarele concluzii:

- o piață atinge echilibrul dacă este lăsată să funcționeze liber
- piața care funcționează bine este o piață plină de mărfuri

FORMARE/DEZVOLTARE DE DEPRINDERI

În urma activității desfășurate, elevii:

- vor putea identifica factorii ce influențează cererea și oferta
- vor putea face diferența dintre a dori un produs sau o cantitate dintr-un produs și a putea cumpăra acel produs sau cantitatea din acel produs
- vor înțelege importanța concurenței pe piață, manifestată prin volumul mai mare al ofertei și, implicit, scăderea prețului

FORMARE/DEZVOLTARE DE ATITUDINI

- elevii vor aprecia necesitatea dezvoltării pieței
- elevii se vor raporta cu mai multă responsabilitate la activitățile care se desfășoară pe piață economică

O altă metodă ce poate fi utilizată în predarea lecțiilor de Economie este *Open Space*. Această metodă le oferă posibilitatea participanților să participe în mod direct, să aducă în discuție probleme pe care aceștia le au și să le lămurească.

TEMA: Nevoile și resursele

COMPETENȚE SPECIFICE:

1.1. *Identificarea și caracterizarea rolului de consumator pe care îl îndeplinește orice persoană*

4.1. *Proiectarea unui comportament rațional al consumatorului, impus de tensiunea nevoi-resurse*

TIPUL DE ACTIVITATE – pe grupe

ABORDARE METODOLOGICĂ NONFORMALĂ – se va folosi metoda *Open Space* deoarece stimulează creativitatea/motivația elevilor în a lămuri anumite aspecte legate de tema pusă în discuție.

DESCRIEREA ABORDĂRII TEMEI DIN PERSPECTIVĂ NONFORMALĂ

Prin utilizarea metodei *Open Space*, profesorul îi determină pe elevi să propună pentru discuție probleme care prezintă interes pentru ei, aspecte pe care vor să le lămurească.

SCENARIUL DIDACTIC

ASPECTE ORGANIZATORICE

Se va utiliza un spațiu deschis (*Open Space*) în care elevii se vor putea deplasa dintr-o parte în alta. Vor avea la dispoziție markere și coli de flipchart.

DERULAREA ACTIVITĂȚII

- ✓ profesorul îi îndeamnă pe elevi să propună subiecte de discuție în cadrul temei Nevoile și resursele;
- ✓ pe coli de flipchart elevii vor trece subiectele ce vor fi discutate;
- ✓ cei care au propus subiectele pot rămâne în grupa respectivă până la final sau se pot deplasa la o altă grupă;
- ✓ ceilalți elevi vor trece de la un subiect la altul până îl epuizează;
- ✓ unii pot viziona cele scrise fără a participa, considerând că nu este de interes subiectul;
- ✓ pot fi dezbătute următoarele subiecte:
 - Nevoile pot fi satisfăcute/nu pot fi satisfăcute;
 - Nevoile sunt condiționate obiectiv și subiectiv;
 - Resursele sunt limitate/nelimitate.

ELEMENTE DE CONȚINUT

1. Nevoile sunt necesități, trebuințe, dorințe, așteptări ale indivizilor care pot fi satisfăcute prin consum.
2. Nevoile pot fi de bază și superioare; zilnice, periodice și rare; individuale, de grup și sociale; satisfăcute cu bunuri și servicii.
3. Nevoile sunt dinamice și nelimitate.
4. Nevoile sunt condiționate subiectiv (de dezvoltarea individului) și obiectiv (de dezvoltarea societății).
5. Resursele sunt limitate la potențialul planetei.

FORMARE/DEZVOLTARE DE DEPRINDERI

În urma activității desfășurate, elevii:

- formulează puncte de vedere
- lucrează în echipă
- se exprimă liber

FORMARE/DEZVOLTARE DE ATITUDINI

- elevii vor dobândi capacitatea de a își exprima liber propriile idei
- elevii vor putea analiza propriile nevoi și resurse

TEME DE PROIECTE

Fiecare elev, în mod individual, va avea de realizat pentru ora următoare un proiect în care trebuie să identifice în cadrul familiei sale o nevoie din fiecare categorie discutată și resursa/resursele necesară/necesare satisfacerii nevoilor. Proiectul se va finaliza cu un produs realizat de elev (desen, imagine, fotografie, film, prezentare ppt).

În cadrul unei lecții în format Open Space participanții-elevi, care se regăsesc într-un cerc mare, descoperă în prima oră de discuții în ce fel își vor crea singuri lecția, dar și modul de abordare a ideilor tematice identificate. Este un model de lecție prin care elevii învață că pot să descopere singuri și liberi problemele unei tematici anume puse în discuție.

Arta de a pune în aplicare un astfel de model de lecție depinde de abilitățile profesorului de a-i atrage pe elevi, de a crea atmosfera de liberă mișcare într-un spațiu de învățare neconvențional, spațiu care nu are doar o delimitare geometrică, ci și una ca spațiu de gândire care este lipsit de limitele cercului obișnuit în care se deplasează elevii. Astfel, metoda Open Space creează o stare de bine în clasa de elevi.

Transdisciplinaritatea în activitatea de predare-învățare-evaluare

Evoluția reală în integrarea curriculumului pornește de la monodisciplinaritate, continuă cu multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și ajunge la treapta cea mai complexă de integrare curriculară, transdisciplinaritatea. Dorința de a face din demersul didactic un act de pregătire a elevilor pentru incluziune socială, iar aceasta să conducă la o învățare eficientă, multe dintre aspectele importante din învățământ trebuie să primească noi interpretări. De unde această nevoie? În primul rând pentru că învățarea devine o activitate socială intra și interpersonală, un proces cognitiv complex și nu mai este rezultatul demersurilor teoretice exclusive ale profesorului. Nu se mai poate prezice sau impune momentul prielnic în care individul recurge la achiziția anumitor cunoștințe, de vreme ce distribuția învățării diferă de la un individ la altul, în spațiu și timp. Toate acestea sunt coroborate cu necesitatea tratării diferențiate a elevilor și abordarea integrată, ca paradigme ale învățării adecvate societății informaționale. Învățarea în societatea cunoașterii are ca fundament transdisciplinaritatea, ipostază care permite, în egală măsură,

dezvoltarea competenței de a învăța să înveți, crearea de modele mentale bazate pe transfer și aplicabilitate, ceea ce poate determina succesul în viața personală și socială a educabilului. În corelație cu toate acestea se adresează recomandarea făcută profesorilor spre o lectură personalizată a programei școlare, care să conducă, prin proiectare și aplicare adecvată în cadrul orelor de curs, la elaborarea unor hărți mentale cu efecte pragmatice pentru beneficiarii educației. Pe de altă parte, dezvoltarea competențelor de comunicare, intercunoaștere, autocunoaștere, asumarea rolurilor în echipă, formarea comportamentului prosocial, formarea de competențe transferabile și nu în ultimul rând, evaluarea formativă pot fi facilitate de către transdisciplinaritate. Prezentarea avantajelor pe care o astfel de abordare le are în raport cu alte stiluri ar determina, cu siguranță, aflarea răspunsului care s-ar cuveni dat întrebării des adresată în modul de selecție și promovare a carierei didactice: Cine pot fi profesorii care ar putea susține un astfel de demers didactic? Răspunsul nu este greu de formulat: profesorii cu diverse specializări, care se simt profesional confortabil dincolo de barierele disciplinei pentru care s-au pregătit în formarea de bază și au exersat activitatea pedagogică la catedră în anii anteriori. Aceasta doar dacă au în vedere, în mod obiectiv, avantajele acestei abordări și își propun, în mod asumat, un astfel de demers didactic. Faptul că se practică un tip de învățare conceptuală, aprofundată și aplicabilă la nivelul vieții de zi cu zi, pe parcursul anului școlar, într-o relație biunivocă de învățare între cei doi parteneri educabil – educator, ar fi un prim considerent important într-o astfel de alegere. Apoi, asigurarea unui cadru formal adecvat pentru organizarea cunoștințelor, oferind un prilej favorabil de transfer al experiențelor realității în practica școlară, de la o disciplină la alta, pe verticală și orizontală, angajând un proces de învățare, care se centrează pe investigație colaborativă, învățare integrată, prin identificare și rezolvare de probleme – toate acestea ar putea determina o abordare cu totul diferită a demersului didactic. Angajarea elevilor în procesul de învățare prin intermediul problematizării asupra unor subiecte adaptate nivelului lor cognitiv, semnificative și provocatoare, aplicarea cunoștințelor acumulate în noi și varii situații cu grad mai înalt de complexitate, favorizează transferul noilor achiziții și influențează pozitiv realizarea unei evaluări formative cu valențe educative așteptate.

Recomandări pentru buna desfășurare a activităților de învățare

- Constituirea echipelor de elevi (de preferat, de dimensiune medie, 4-6 elevi) se poate face pe baza unor sociomatrici realizate anterior de către profesor în care sunt consemnate toate alegerile sau respingerile emise și primite de fiecare elev în parte și pe baza căreia profesorul poate stabili echipele de lucru, în funcție de gradul de coeziune / eterogenitate rezultat (relațiile afectiv-simpatetice dintre membrii clasei de elevi).
- O serie de activități se pot realiza *online* prin utilizarea aplicațiilor Google Suite for Education (aplicație gratuită care permite întâlniri/activități sincron). Aceste aplicații oferă utilizatorilor posibilitatea de a crea și edita documente online, permite colaborarea în timp real cu ceilalți elevi, îmbină caracteristicile celor trei servicii des folosite – Writely (Word), Spreadsheets (Excel), Prezentare (Power Point), permite importarea de fișiere și salvarea avantajoasă a documentelor create, respectiv descărcarea documentelor, ceea ce conferă atât unitate conceptuală, cât și portabilitatea realizării acțiunilor pentru orice device.
- Activitățile de învățare propuse vor utiliza conținuturi din programă pentru formarea / dezvoltarea competenței specifice alocate. Acest fapt trebuie să conducă la implicarea elevilor în actul educațional, prin participare efectivă, prin acțiune, atitudine proactivă astfel încât competența specifică să fie cu adevărat dobândită.
- Organizarea clasei și a activităților intenționate trebuie să fie realizată în așa fel încât timpul alocat să fie adaptat ritmului de lucru, dimensiunii echipelor, specificului fiecărei activități de învățare propuse.
- Implicarea profesorului este decisivă, acesta trebuind să asigure un mediu de instruire

adecvat, relațional și comunicațional, chiar și în mediul *online*, să fie receptiv la nevoile de îndrumare ale echipelor de elevi, iar pregătirea activităților de învățare să țină permanent cont de specificul competenței vizate, de spiritul programei școlare și de faptul că – prin intermediul orelor de Economie – elevii beneficiază de sprijin pentru conștientizarea conexiunilor între ceea ce învață și utilitatea abilităților și a cunoștințelor dobândite, pentru viața reală.

- Adaptarea dimensiunii activităților de învățare trebuie făcută în funcție de: numărul activităților de învățare; organizarea echipelor de lucru; alternarea activității în plen cu activitatea în *camere virtuale*; ethosul clasei de elevi; corectitudinea utilizării metodelor didactice alese.
- Activitatea care se desfășoară *față în față* se poate derula fie în sala de clasă, fie în Centrul de Documentare și Informare; sunt necesare: un spațiu adecvat atât derulării unor activități ce implică întreaga clasă de elevi, cât și posibilitatea de a lucra pe echipe, pe colective de elevi sau în perechi, pentru derularea în bune condiții a activităților propuse.
- Timpul alocat orei de curs este de regulă de 50 de minute, fapt care obligă participanții la eficientizarea acțiunilor desfășurate:
 - profesorul de Economie trebuie să demonstreze capacitatea pentru facilitarea exercițiilor propuse și monitorizarea realizării sarcinilor de lucru;
 - toți elevii trebuie să se implice în activități (realizarea sarcinilor de lucru, implicarea ca observatori/evaluatori/arbitri, desfășurarea acțiunilor de facilitare/peer education pentru ceilalți colegi) pentru a-și asigura formarea/dezvoltarea competențelor specifice din programă;
- Proiectarea activităților de învățare trebuie realizată astfel încât să pornească de la experiența concretă a elevului și să se integreze unor strategii didactice adecvate contextelor variate de învățare. Exemplele de activități de învățare date în resursele metodice existente pot fi nuanțate, derivate, completate, simplificate, ajustate în procesul de predare-învățare-evaluare în funcție de specificul disciplinei/tipului de învățământ și de nivelul, respectiv, ethosul clasei/grupeii de elevi, dar – nu în ultimul rând – în funcție de personalitatea profesorului. Timpul alocat diferitelor activități de învățare incluse în proiectul unității de învățare poate fi uneori ajustat, inclusiv prin simplificarea unor activități sau chiar renunțarea la unele componente, tocmai pentru a asigura confortul implicării elevilor în ceea ce li se solicită să întreprindă în ora de curs.

Proiectul – metodă de predare-învățare

Utilizarea *proiectului* ca metodă interactivă de predare-învățare-evaluare care presupune o investigare a unei teme de interes pentru elevi, folosind anumite resurse umane, informaționale, materiale, de timp. Metoda proiectului este fundamentată pe principiul învățării prin acțiune practică, activ participativă, cu o finalitate reală (learning by doing). Proiectul este o abordare instrucțională care angajează elevii într-o investigație bazată pe cooperare. Indiferent de aspectele subliniate, principiul degajat este cel al orientării elevilor în procesul de rezolvare de probleme și situații-problemă în context pedagogic deschis (formal, nonformal, informal) și în realizarea unui produs. Elevii au participat la orele de *Educație socială* din gimnaziu la realizarea de *proiecte educaționale* (cu alocare clară a bugetului de timp chiar prin programa școlară). Dar, chiar dacă utilizarea acestei metode nu este prevăzută explicit și în cadrul programelor de liceu, se recomandă utilizarea învățării bazate pe proiect, datorită avantajelor pe care le presupune, printre care cel mai important constă în promovarea unei învățări prin participare activă pentru formarea competențelor specifice vizate. Instruirea prin proiecte conferă acestora calitatea de strategie complexă ce combină metode didactice de investigație, de acțiune, procedee didactice utilizabile și în învățarea asistată de calculator, forme de organizare formale, informale, individual și în echipe, stiluri manageriale bazate pe cooperare, metode de evaluare continuă, formativă, dar și metode alternative.

Proiectul – metodă alternativă de evaluare

Utilizat ca modalitate de evaluare, proiectul îi ajută pe elevi să își formeze cât mai bine competențele deoarece sunt puși în situația „de a face”.

În cele ce urmează prezentăm un exemplu de proiect care conține trei părți, acestea asigurând 3 note din necesarul de 4/5 note pe întreg anul școlar.

Tema: Analiza economico-financiară a societății comerciale...

Partea I: Caracterizarea generală a Societății Comerciale(se notează numele ales)

SARCINI:

1. Elevii își vor „deschide” o firmă cu un anumit obiect de activitate, pornind de la oferta de bunuri și servicii existentă pe piață. În prezentarea firmei trebuie să se regăsească: modul de constituire (S.R.L. sau S.A.); obiectul de activitate; cantitatea de bunuri obținută (producția firmei pe an).
2. Prezentarea factorilor de producție utilizați în activitatea firmei: *munca* – număr de lucrători implicați direct în obținerea producției, număr de lucrători indirect implicați în producție (personal administrativ), competențe minimale, salariul brut de plătit fiecărui lucrător; *natura* – număr de hectare deținute (în situația în care firma este una cu activitate agricolă); *capitalul – clădiri* (număr, destinație, valoarea acestora, durata de funcționare, chiria, dacă este cazul), *mașini* (număr, destinație, valoarea acestora, durata de funcționare), *instalații* (număr, destinație, valoarea acestora, durata de funcționare), *materii prime și materiale auxiliare* (denumire, cantitate, preț pe unitatea de măsură), *combustibil* (denumire, cantitate, preț pe unitatea de măsură), *energie electrică* (cantitate, preț pe kilowatt).
3. Elevii vor calcula, pe baza formulelor prezentate în lecția *Factorii de producție* o serie de indicatori economici (de exemplu, amortizarea și rata amortizării).

EVALUARE: decembrie 2023

PARTEA A II-A: Analiza nivelului și structurii costului producției

SARCINI:

1. Identificarea, în funcție de *natura cheltuielilor*, a: costurilor materiale (componente și valoare); costurilor salariale (componente și valoare); altor cheltuieli bănești existente la nivelul firmei (componente și valoare).
2. Identificarea, la nivel global, a costurilor: fixe (elemente componente și valoarea acestora); variabile (elemente componente și valoarea acestora); totale (valoarea acestora).
3. Calcularea, de către fiecare elev, a costurilor medii sau unitare: costul fix mediu; costul variabil mediu; costul total mediu.
4. Stabilirea, de către fiecare elev, a: prețului de vânzare pentru produsul obținut în cadrul firmei, pe baza costului unitar obținut; profitului firmei și a ratei profitului prin toate modalitățile de calcul posibile (la cost, la încasări, la capital).

EVALUARE: martie 2024

PARTEA a III-a: Piața și concurența

SARCINĂ:

Precizarea: numărului firmelor care vând același tip de produs (de exemplu, 1, câțiva, mulți; în cazul situației existenței mai multor producători pe piață, vor fi menționate numele acestora – pentru *câțiva*, respectiv cinci producători – pentru *mulți*); numărul consumatorilor (de exemplu, 1, câțiva, mulți); tipul de concurență existent pe piața produsului respectiv; două-trei modalități (strategii) de a face față concurenței pe piață.

EVALUARE: mai 2024

Coordonator:

Responsabil Grup de lucru pentru curriculum discipline socio-umane,
prof. Eugen STOICA – Ministerul Educației

Autori:

prof. dr. Sorin SPINEANU-DOBROTĂ – CNPEE și Colegiul Național Sf. Sava București

prof. Daniel Vicențiu GEOGLOVAN – CNPEE și Colegiul Național Școala Centrală București

prof. dr. Ortansa MOISE, Colegiul Național Cantemir Vodă București

prof. dr. Alina BĂRĂIAN – Colegiul Național G. Barițiu, Cluj-Napoca